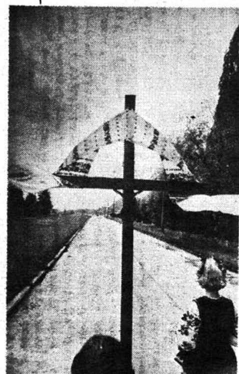
Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 97 ◆ Середа, 22 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

НЕМА ЗЕРНА НЕПРАВДИ ЗА СОБОЮ

«Ой три шляхи широкії докупи зійшлися —
на чужину з України брати розійшлися»,—
болем скапує кожне слово цих пісенних рядків.
І то вже якийсь лихий знак упав на українську людність, що багато її вірних синів немилосердна доля розкидала по світу. Мазепа, Калнишевський, Винниченко, Олесь Архипенко — сотні і тисячі дітей України знайшли вічний спочинок далеко від рідної землі. Кістками нашого народу густо всіяна земля від Соловків до Магадану. І почасти ми не знаємо не тільки дати смерті цих мучеників тоталітарних режимів, але й місця, де вони поховані. Де покласти їм гроно червоної калини, привезеної з української землі, де схилити голову й прошепотіти молитву?
Нещадна доля постійно відривала від рідної землі і великого поета й пророка Тараса Шевченка, але до неї він щоразу горнувся серцем, линув думками. І смерть знайшла його далеко від України, на холодних берегах березневої Неви.

(Закінчення на 9 стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

«СУВЕРЕНІТЕТ АБО Є, АБО ЙОГО НЕМА»

Як уже повідомляла наша газета, відбулася зустріч Голови Верховної Ради УРСР Л. Кравчука з президентом Республіки Хорватія Ф. Туджманом.

Перед початком переговорів уже були відомі результати референдуму, проведеного в Хорватії: за попередніми даними, з 84 відсотків населення, які брали у ньому участь, 94 відсотки проголосували за суверенну Хорватію.

Голова Верховної Ради УРСР зазначив, що ця зустріч відбувається у складний час для України і Хорватії: тоді, коли обидва народи прагнуть суверенності. Л. Кравчук розповів високому гостю про прийняття Декларації про суверенітет України, результати референдуму щодо подальшої долі Союзу. При цьому він наголосив, що український народ підтримує шляхи розбудови суверенної держави. Розповідаючи про перші кроки до реального суверенітету і діяльність парламенту, Голова Верховної Ради сказав: «Верховна Рада прийняла вже ряд законів, які сповнюють суверенітет дедалі більш реального змісту. На минулому тижні обговорювалися концепції нової Конституції України. Ідея суверенітету приймається всіма, але треба сказати — по-різному. Та суверенітету не може бути багато чи мало, він або є, або його нема. Наша позиція полягає в тому, щоб дійти суверенності мирним шляхом, щоб ситуація не могла призвести до кровопролиття».

На думку Л. Кравчука, Україна нині опинилася в складній економічній ситуації: рвуться старі зв'язки, зменшуються обсяги виробництва. Тому Україна виступає за налагодження нових економічних зв'язків не тільки з республіками СРСР, а й з іншими країнами світу — це сприятиме виходу із складної економічної ситуації.

Голова Верховної Ради поінформував гостя про політичну ситуацію на Україні.

Президент Хорватії відзначив спільності в історії та культурі обох народів, наголосивши, що хорвати і українці є одними з найстаріших народів Європи. Розповідаючи про шляхи Хорватії до суверенітету, Ф. Туджман торкнувся загальної політичної ситуації в Югославії. Президент заявив, що Хорватія прийме рішення про створення окремої від СФРЮ держави, якщо не буде нового договору Союзу держав Югославії, бо криза в країні дійшла до свого апогею і не може довго тривати.

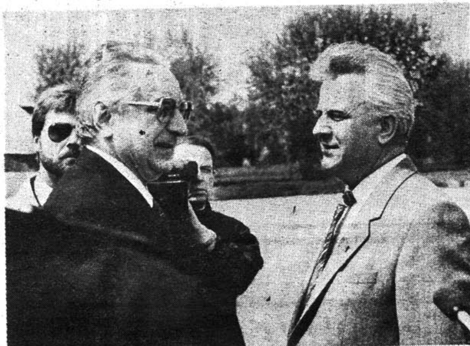
Пропонуючи широке економічне співробітництво, Ф. Туджман наголосив, що Хорватія зацікавлена у розвитку зв'язків з Україною, зокрема в галузі металургійної промисловості. В свою чергу, хорватські фірми можуть запропонувати ініціативи у створенні спільних підприємств, реконструкції заводів для будівельної промисловості, невеликі комбінати для переробки м'ясних продуктів та овочів. Президент Хорватії виступив з ініціативою відкриття нової авіалінії Київ — Загреб, кафедри української мови в Загребі, і відповідної кафедри хорватської мови в Києві, українсько-хорватської торгової палати.

Наприкінці зустрічі Ф. Туджман запросив Л. Кравчука відвідати Хорватію.

На зустрічі були присутні заступник голови уряду Республіки Хорватія Ф. Грегурич, помічник міністра закордонних справ Республіки Хорватія С. Морсан, з української сторони — голова Комісії Верховної Ради УРСР з питань народної освіти і науки І. Юхновський, народний депутат УРСР О. Мороз, керівник Секретаріату Верховної Ради УРСР М. Хоменко, міністр закордонних справ УРСР А. Зленко.

У цей же день відбулася зустріч між першим заступником прем'єр-міністра УРСР К. Масиком та делегацією Республіки Хорватія.

Увечері в Маріїнському палаці відбулося підписання Угоди між Урядом Української РСР і Урядом Республіки Хорватія про торгово-економічні зв'язки і науково-технічне співробітництво.

За уповноваженням Уряду УРСР Угоду підписав перший заступник прем'єр-міністра УРСР К. Масик, за уповноваженням Уряду Республіки Хорватія — заступник голови уряду Республіки Хорватія Ф. Грегурич.

* * *

Учора в прес-центрі МЗС УРСР відбулася прес-конференція президента Республіки Хорватія Ф. Туджмана.

Відповідаючи на запитання журналістів, Ф. Туджман сказав, що було дуже цікаво ознайомитися з досвідом України з питань відносин з іншими республіками Радянського Союзу і центром. Президент Хорватії охарактеризував підписані під час візиту угоди як дуже важливі і наголосив, що зі свого боку Хорватія робитиме все необхідне для їх реалізації. Коментуючи список промислових товарів, якими обмінюватимуться дві країни, Ф. Туджман зазначив, що він досить великий, але в майбутньому, безумовно, має поширитися. Далі Ф. Туджман зауважив, що угоди, подібні підписаній з Україною, Хорватія укладатиме і з іншими республіками та країнами, розвиваючи свої політичні, економічні й культурні зв'язки.

Увечері хорватська делегація на чолі з президентом Республіки Хорватія Ф. Туджманом відбула до Загреба.

Олексій ЄВСІКОВ, Тарас ПЕТРІВ, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

НА ЗНІМКАХ: Під час зустрічі Л. Кравчука з Ф. Туджманом; під час підписання Угоди.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Парламентська хроніка

УРЯД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЛАГОДИ

Ранкове засідання 21 травня

В одному з номерів нашої газети, міркуючи, як нам швидше вибратися з хаосу суспільних потрясінь, зокрема з політичних протистоянь і страйкової лихоманки, висловили переконання, що значним кроком до громадянської згоди було б створення уряду національної злагоди.

І ось у вівторок, пропонуючи на розгляд Верховної Ради УРСР кандидатури Першого Віце-прем'єра, Віце-прем'єра, Державного Секретаря, Державних міністрів кабінету, Вітольд Павлович акцентував на думці, що хотів би створити уряд національної злагоди.

У короткій промові Прем'єр-міністр, якоюсь мірою розшифровуючи сказане, заявив, що волів би мати такий кабінет, який не надавав би переваги будь-кому ні за належність до тієї чи іншої партії, ні за віком, статтю тощо. Головним критерієм при доборі кандидатів на видні державні пости В. Фокін вважав тільки високу компетентність, діловитість, активну позицію людей, які внесли б новий дух у виконавську владу республіки.

Пропонуючи конкретних претендентів на згадані посади, Вітольд Павлович закликав народних депутатів включитися у пошук кандидатур на інші місця, передбачені новою структурою державної влади.

На посаду Першого Віце-прем'єра В. Фокін запропонував Костянтина Масика — людину, яку, певне, знає кожен — хоча б по чорнобильських подіях.

На місце Віце-прем'єра було висунуто Олександра Масельського, котрий до сьогодні працював головою Харківського облвиконкому.

Державним секретарем Кабінету міністрів Прем'єр-міністр хотів би бачити Володимира Пехоту — людину, теж добре знайому народним депутатам України.

І, нарешті, державними міністрами у справах економіки, з питань оборонного комплексу і конверсії, з питань аграрної політики і продовольства В. Фокін висунув Анатолія Мінченка, Віктора Антонова та Олександра Ткаченка.

Судячи з реакції сесійного залу, народні обранці до запропонованих кандидатур поставилися цілком схвально — як парламентська більшість, так і опозиція, що тільки підтвердило ідею створення уряду національної злагоди.

(Закінчення на 4-й стор.).

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською — 446-60-22

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-82-05, 441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-69,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,

історії України — 441-88-62,

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу на 16 сторінках.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО ЗМІНИ І ДОПОВНЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ (ОСНОВНОГО ЗАКОНУ) УКРАЇНСЬКОЇ РСР У ЗВ'ЯЗКУ З ВДОСКОНАЛЕННЯМ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Внести до Конституції (Основного Закону) Української РСР такі зміни і доповнення:

1. Назву глави 13 викласти в такій редакції:

«Глава 13

Кабінет Міністрів Української РСР».

2. Статті 115, 116 викласти в такій редакції:

«Стаття 115. Кабінет Міністрів Української РСР — Уряд Української РСР — є найвищим органом державного управління Української РСР.

Стаття 116. Кабінет Міністрів Української РСР утворюється Верховною Радою Української РСР у складі Прем'єр-міністра Української РСР, Першого віце-прем'єра, віце-прем'єра, державного секретаря Кабінету Міністрів, державних міністрів, міністрів Української РСР.

Кабінет Міністрів Української РСР складає свої повноваження перед новообраною Верховною Радою Української РСР на її першій сесії».

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про порядок введення в дію Закону Української РСР «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР у зв'язку з вдосконаленням системи державного управління»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Закон Української РСР «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР у зв'язку з вдосконаленням системи державного управління» ввести в дію з моменту його прийняття.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Першого Віце-Прем'єр-міністра Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Масика** Костянтина Івановича Першим Віце-Прем'єр-міністром Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

МАСИК
Костянтин Іванович

Костянтин Іванович Масик, 1936 року народження, українець, член КПРС з 1962 року, освіта вища — закінчив Горьковський інститут інженерів водного транспорту і Заочну вищу партійну школу при ЦК КПРС.

Трудову діяльність розпочав у 1959 році інженером-конструктором Київського суднобудівного і судноремонтного заводу. З 1960 по 1972 рік — на комсомольській роботі, з 1972 року — перший секретар Дарницького райкому партії, з 1974 року — інспектор ЦК Компартії України, з 1976 по 1981 рік — секретар, другий секретар Одеського обкому партії.

З 1981 року — заступник Голови Ради Міністрів Української РСР, з 1986 року — інспектор ЦК КПРС, у 1987 році обирається першим секретарем Київського міськкому Компартії України. З 1989 року працює заступником Голови Ради Міністрів Української РСР, з 1990 року — першим заступником Голови Ради Міністрів УРСР.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Державного міністра з питань оборонного комплексу і конверсії Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Антонова** Віктора Івановича на посаду Державного міністра з питань оборонного комплексу і конверсії Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

АНТОНОВ
Віктор Іванович

Віктор Іванович Антонов, 1935 року народження, росіянин, член КПРС з 1963 року, освіта вища — закінчив Таганрозький радіотехнічний інститут, кандидат технічних наук.

Має значний практичний досвід роботи. З 1958 року працював на інженерних посадах в Новосибірську та Києві. З 1966 року — заступник, перший заступник головного інженера, головний інженер, з 1971 року— директор київського заводу «Маяк», з 1974 по 1986 рік — генеральний директор київського науково-виробничого об'єднання «Маяк», директор Науково-дослідного інституту електромеханічних приладів.

З 1986 року — заступник голови Держплану УРСР, з 1989 року — перший заступник голови Держплану УРСР. В листопаді 1990 року призначений тимчасово виконуючим обов'язки голови Державного комітету УРСР по економіці.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Віце-Прем'єр-міністра Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Масельського** Олександра Степановича Віце-Прем'єр-міністром Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

МАСЕЛЬСЬКИЙ
Олександр Степанович

Олександр Степанович Масельський народився в 1936 році, українець, член КПРС з 1965 року, освіта вища — закінчив Уманський сільськогосподарський інститут, за фахом учений агроном-рільник. Кандидат сільськогосподарських наук.

Трудову діяльність розпочав у 1954 році в колгоспі «Заповіт Леніна» Кіровоградської області. З 1955 по 1956 рік перебував на службі в Радянській Армії. По закінченні інституту — головний агроном радгоспу, аспірант Українського науково-дослідного інституту землеробства, молодший науковий співробітник цього ж інституту. З 1969 року — директор радгоспу «Красный Октябрь» в Харківській області, з 1973 року — другий секретар Балаклійського райкому партії, голова Валківського райвиконкому, перший секретар Валківського райкому партії. З 1979 по 1983 рік — заступник, перший заступник голови Харківського облвиконкому.

У березні 1983 року обирається головою Харківського облвиконкому, в 1991 році — головою Харківської обласної Ради народних депутатів, головою облвиконкому.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Державного міністра — Міністра у справах економіки Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Мінченка** Анатолія Калениковича Державним міністром — Міністром у справах економіки Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

МІНЧЕНКО
Анатолій Каленикович

Анатолій Каленикович Мінченко народився в 1939 році, українець, член КПРС з 1973 року, освіта вища — закінчив Дніпропетровський хіміко-технологічний інститут, за фахом інженер-механік.

Трудову діяльність розпочав у 1957 році на Баглійському заводі «Буддеталь» в м. Дніпродзержинську. З 1958 по 1961 рік перебував на службі в Радянській Армії. З 1962 року — слюсар-монтажник Баглійського котельно-механічного заводу, слюсар Дніпродзержинського азотно-тукового заводу, з 1964 року — інженер, старший інженер, начальник цеху, начальник виробництва, з 1975 року — заступник директора дніпродзержинського виробничого об'єднання «Азот», з 1979 року — начальник Укрголовхіму при Державному комітеті Української РСР по матеріально-технічному постачанню.

З 1980 по 1989 рік — заступник, перший заступник голови Державного комітету Української РСР по матеріально-технічному постачанню. У 1989 році призначений головою Державного комітету УРСР по матеріально-технічному постачанню.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Державного міністра з питань аграрної політики і продовольства Української РСР — Міністра сільського господарства Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Ткаченка** Олександра Миколайовича на посаду Державного міністра з питань аграрної політики і продовольства Української РСР — Міністра сільського господарства Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

ТКАЧЕНКО
Олександр Миколайович

Олександр Миколайович Ткаченко, 1939 року народження, українець, член КПРС з 1967 року, освіта вища — закінчив Білоцерківський сільськогосподарський інститут і Вищу партійну школу при ЦК Компартії України, за фахом учений агроном.

Трудову діяльність розпочав у 1956 році слюсарем Шполянської МТС Черкаської області. З 1963 року працював агрономом, старшим агрономом Таращанського районного об'єднання «Сільгосптехніка» Київської області. З 1966 року — перший секретар Таращанського райкому комсомолу. З 1970 року — на партійній роботі: завідуючий організаційним відділом, секретар, перший секретар Таращанського райкому партії, інспектор ЦК Компартії України. В 1982 році обирається головою виконкому Тернопільської обласної Ради народних депутатів.

З 1985 року — міністр сільського господарства УРСР, перший заступник голови Державного агропромислового комітету УРСР, з 1989 року—голова Державного агропромислового комітету УРСР.

У 1990 році призначається першим заступником Голови Ради Міністрів Української РСР.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

Про призначення Державного секретаря Кабінету міністрів Української РСР

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

Призначити тов. **Пехоту** Володимира Юлійовича Державним секретарем Кабінету міністрів Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

м. Київ
21 травня 1991 року.

ПЕХОТА
Володимир Юлійович

Володимир Юлійович Пехота, 1939 року народження, українець, член КПРС з 1965 року, освіта вища — закінчив Львівський політехнічний інститут і Академію суспільних наук при ЦК КПРС.

Після закінчення Харківського професійно-технічного училища з 1959 року — слюсар-інструментальник, старший технік-конструктор Харківського електромеханічного заводу. З 1961 року — слюсар-інструментальник заводу в м. Львові, а з 1962 року — інженер-конструктор, начальник дільниці, начальник конструкторського відділу хіміко-фармацевтичного заводу. З 1968 року на партійній роботі — секретар партійної організації заводу, другий секретар Ленінського райкому партії, другий секретар Львівського міськкому Компартії України. З 1980 по 1988 рік — голова Львівського міськвиконкому.

У листопаді 1988 року призначається Керуючим справами Ради Міністрів Української РСР.

УРЯД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЛАГОДИ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

Невелике розходження при затвердженні уряду несподівано виникло зовсім з іншого боку. Народні депутати, що представляють інтереси села, зажадали, як і при формуванні уряду колишнього зразка, щоб людина, яка відповідатиме за агропромисловий комплекс, неодмінно була заступником Прем'єр-міністра. Чимало часу довелося затратити, поки з'ясувалося, що, по-перше, Віце-прем'єр займатиметься надто широким колом питань і тому відволікатиметься постійно від конкретних проблем села, а, по-друге, О. Ткаченко, займаючи посаду Державного міністра, одночасно буде й міністром сільського господарства України.

Уже коли депутати були готові до голосування за кожного претендента зокрема, випливло й інше неузгодження: депутати В. Пилипчук, О. Ємець, С. Головатий зазначили, що в Конституції УРСР не існує таких посад, як Віце-прем'єри та Державні міністри, а це не дає можливості затверджувати оголошені кандидатури.

Після невеликого замішання, що виникло в залі, Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук був змушений оголосити дострокову перерву, аби підготувати для голосування поправки до чинної Конституції.

Як на мене, ця подія в стінах парламенту була неординарною. Бо хоч окремі депутати пропонували, виходячи з практики, затвердити кандидатури, а потім уже вносити зміни в Конституцію, більш вимогливі наголошували: цього робити не можна.

Ми не любимо формалізму, ми всіма фібрами душі проти бюрократії, але це справді не той випадок, коли можна знехтувати принципами правової держави. Годі посилатися на практику, якою так любили жонглювати апологети командно-адміністративної системи, перетворюючи в ніщо чинні закони, а точніше, підганяючи їх до свого «я».

Отож Верховна Рада і її Голова, відмовившись від спокуси нашвидкуруч затвердити уряд, а потім уже при нагоді уточнити Конституцію, подали наочний урок поваги до Закону, до неухильного дотримання норм правової держави.

Під час затвердження членів Кабінету міністрів з'явилася, на мій погляд, ще одна приємна ознака змужніння, мудрості нашого парламенту. Біля мікрофонів не раз цього дня звучала думка: давайте не опікати аж до окремих деталей Прем'єр-міністра. Якщо ми виявили йому повне довір'я, обираючи Главою уряду, то повинні вірити й надалі довіряючи тим кандидатурам, яких він пропонує.

Певне, суспільство прийшло до тієї межі, коли кожний починає розуміти: не мітинги, не страйки вирішують долю нашого народу. Треба працювати з усіх сил, аби примножити національне багатство, яке тане на наших очах. І насамперед дати можливість працювати нашому уряду. Уряду національної злагоди.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
парламентський оглядач.

— А тим часом у Києві —

ПІСЛЯМОВА ПІСЛЯ «МАРАФОНУ»

Саме так з повним правом можна назвати брифінг депутатів, представників опозиційних сил парламенту: Демократичної партії України (І. Драч, М. Голубець, В. Щербина, Д. Павличко), Партії демократичного відродження України (В. Філенко, О. Ємець, В. Шишкін, І. Валеня) та Соціал-демократичної партії України (Ю. Збітнєв, О. Сугоняко), що відбувся у Ленінській райраді Києва 16 травня цього року відразу після обговорення парламентом концепції Конституції республіки.

Визначивши процес обговорення як «діалог глухонімих», депутати в основному й висловлювали особисті та від імені партій думки щодо основних проблем запропонованої концепції Конституції, яку, як відомо, ще обговорювати й обговорювати і невідомо, скільки часу знадобиться для остаточного затвердження. Розмова йшла про головне: президентство, форми державного устрою — радянський чи парламентський, довіру прем'єру В. Фокіну та можливості участі в коаліційному уряді народної довіри, відносини з Компартією України та головою парламенту Л. Кравчуком.

Зустріч засвідчила: єдності серед депутатів-опозиціонерів нема, але вони не дуже над тим тужать і не бояться висловлювати протилежні думки. Одні виступають за негайне сильне президентство і державну адміністрацію замість Рад, інші — за парламент як вищу форму народовладдя і подальший розвиток місцевих Рад і самоврядування. Так, О. Ємець, виступивши за президентство, навів кілька парламентських форм противаги можливій президентській диктатурі: імпічмент; президент не має права розпускати парламент; той має право вето на нормативні президентські укази, затверджує уряд та бюджетно-фінансову систему; конституційний суд; незалежна судова влада тощо. А В. Філенко однозначно виступив за обрання президента всім народом, навіть не чекаючи нової Конституції. Їм заперечував Ю. Збітнєв, обстоюючи ідею Рад.

Розійшлися в поглядах і на уряд, його голову та можливість участі в новому Кабінеті міністрів. І. Валеня однозначно підтримав і уряд, і В. Фокіна, оголосивши їхню діяльність «хитрими тактичними манерами, які відповідають сьогоднішній ситуації», і запропонував увійти до складу нової фокінської команди. О. Ємець сказав, що це можливо тільки за умови, коли опозиції запропонують важливі міністерські портфелі, здатні впливати на ситуацію в республіці і визначати її політику. І інші заперечували: в цих умовах, коли Фокін йде за центром, не треба брати на себе ніякої відповідальності. Жодного заперечення не викликала одна теза: «Більшовизм конає»...

Стало на цій зустрічі відомо й ще одне, про що давно говорили і журналісти, і політики. А саме — можливість об'єднання СДПУ, ПДВУ і ДемПУ в одну партію або злиття в єдину коаліцію на майбутніх виборах. Отже, якщо врахувати політичну коаліцію різних опонентних сил «Незалежна демократична Україна». Всеукраїнське об'єднання страйкових комітетів (ВОСК), що починають зорганізовуватись, то зрозуміло: опозиція об'єднує сили. І, як видно, плюралізм думок, можливість їх вільно висловлювати на заваді не стоять і політична боротьба на Україні наближається до нової фази.

Володимир СКАНЯ.

— Ракурс —

ПІДПИСАНО — ТА Й БАСТА!

«Ура!», — прокричали ми з приводу чергової акції милосердя. І, геть забули тих, на чию адресу звучали слова захоплення, обіцянки підтримки і допомоги. Так, схоже, вийшло і з сімейними дитячими будинками. Взяти хоч би дитячий будинок Руссів з Миколаєва. Для шістьох дітей-сиріт з школи-інтернату він став рідним. Втім, уже сімох. Недавно знайшлась Наталочка — сестричка Віталика і Світлани. Їх рідна мати жива-здорова, але позбавлена батьківських прав. А Володя, Оленка, Наталя, Віта батьків втратили дуже рано.

Зібрала знедолених малюків під своїм дахом Тамара Йосипівна Русс — людина з рідкісним даром любові до дітей. Чужою здавалася їй робота формувальниці, бібліотекаря. Заочно, вже у зрілому віці вступила до педагогічного інституту. Рідні сини вже стали на ноги. Загорілась, коли дізналась про сімейні дитячі будинки і взяла під своє крило крихіток, чия доля не заладилась з самого початку. Вчинок на сьогоднішній день не просто відважний... Зараз із однією дитиною гроші рахують! Які ж заходи соціального захисту передбачила держава, переклавши обов'язки по вихованню майбутніх громадян на добровольця?

Зарплата господарки сімейного дитячого будинку — 205 карбованців на місяць — без вихідних і свят, без відпусток і будь-яких компенсацій. На утримання школярів Русси одержують на місяць від держави 130 карбованців, дошкільників — 100. На святкові дні дітям «накидають» по 20 копійок на харчування... Всі клопоти про «хліб насущний» — справа рук самих потопаючих. В облпобутовчорзі, наприклад, вирішили, що Руссам на тиждень досить двох овочевих пайків — по кілограму фруктів, помідорів, капусти.

Квартиру з двох двокімнатних їм, правда, виділили, але об'єднати їх будівельники відмовились, а газівники трубу вивели мало не в дитячу. Тому ремонт своїми руками у вільну хвилинку... Ось і живуть поки що на старій... Та і всі дотації держави, не дивуйтеся, це за старими цінами.

В середині квітня Тамара Йосипівна навідалась в обласний відділ народної освіти, щоб дізнатись про компенсацію в зв'язку з підвищенням цін. «Папери ще в Києві ходять», — почула у відповідь... А молоко в школі на дитину не 1 карбованець 80 копійок, а більше семи карбованців. Підростаючій нашій зміні невтямки, що лозунг «Найдорожче — дітям» треба розуміти не в переносному, а в прямому розумінні...

На знімку: кожну вільну хвилину Тамара Йосипівна віддає дітям.

Фото Олександра КРЕМКА.

— Собори наших душ —

ШЕВЧЕНКОВ[...] У ВІННИ[...]

Естафета шевченківських днів, прийнята від полтавчан, розпочалася у Вінницькому педагогічному інституті імені М. Островського науково-методичною конференцією «Великий поборник свободи і гуманізму».

Наступного дня в облвиконкомі відбулася прес-конференція, на якій, за словами письменника Олега Чорногуза, була спроба говорити старі банальні істини. Він, зокрема, сказав: «...нас намагалися зробити інтернаціоналістами, а точніше — людьми без плем'я-роду, що й дало свої небажані сходи. Це особливо помітно у Вінниці, де побуте в основному російська мова, де й досі не можуть позбутися російськомовних рекламних табличок».

Під час свята у приміщеннях літературно-меморіального музею М. Коцюбинського, у салоні художнього фонду УРСР відкрито виставки художніх робіт. Але чи не найбільшу зацікавленість гостей викликали виставки дитячого малюнка «Нащадки пензля Кобзаря» [...] лацу піоне[...]

І звичай[...] річ з пись[...] чани слуха[...] тання [...] Д. Павлич[...] В. Забашта[...] нику та ін[...]

Еули й [...] ших націо[...] Союзу. Вс[...] оригінальн[...] чість, пе[...] уваги.

До міста [...] ло також [...] никі[...] з К[...] ро Н[...] ко, Олекса[...] Бартніков[...] Оман Гур[...] та інші.

Учасник[...] свята відв[...] них письм[...] ли квіти.

власний [...]
«Голосу[...]
Вінниця[...]

ДО БУЛГАКО[...]

Булгаковська тематика широко предст[...] сценах київських театрів. До столиці Украї[...] менника прибули творчі колективи багатох [...] респондент зустрічався з ними.

Ось кількахвилинна розмова в антракті [...] ником Саратовського академічного драм[...] ним артистом РРФСР Олександром Д[...]

— Події «Білої гвардії» розгортаються в Києві. Чи не тому ви, поставивши спектакль, вирішили показати його в столиці України?

— Булгаковська тематика для нас не новина. Перший спектакль за твором письменника було поставлено нашим театром ще сім років тому. Історичні події, пов'язані з Україною, зокрема Києвом, я вивчав упродовж років. Не приховую, є в цьому й особистісний момент: за походженням я українець.

— Минуле, теперішнє й майбутнє. Єдине нерозривне коло історії. Ваші враження від описаного письменником й нинішнім, реальним Києвом?

— У моєму баченні дія відбувається не лише в межах конкретного міста. Перед нами вочевидь постає фрагмент історії країни. Через долю сім'ї Турбіних, тобто через живих людей, автор намагається осмислити ці події. Щодо сьогоднішнього Києва... Що ж, він як був, так і залишається чудовим.

— Нині й тут, як і скрізь, відбувається критичне переосмислення нашого минулого. У світлі цього й позиція письменника, звичайно, не істина в останній інстанції.

— Нас[...] ній твір, [...] ювати Бул[...] сонажами.[...] ні їхні п[...] відтворив [...] ної інтел[...] перед кра[...] рого, дію[...] ться в ст[...] політичні[...] досі не б[...] сили. Ось[...] з вуст О[...] ж [...] слід розг[...] зображува[...]

— Ваш[...] цесів, щ[...] Україні?

— Я в[...] суверените[...] родження [...] Так, зре[...] Хотілося [...] лі ніколи [...] сті й нена[...] ні сторін[...] ли для на[...]

— І р[...] очевидна.

— Ще [...] може бут[...] розвиваю[...] чуючись [...] жемо дос[...] них висот[...]

Волод[...]

— Пригода —

АВАРІЯ НА ЗАЛ[...]

15 травня о 18 годині 30 хвилин за три кілометри від станції Ленківці на території Кельменецького району на 251 кілометрі 6—7 пікету основної дороги Південно-західної залізниці внаслідок розмиву 70 метрів насипу залізничного полотна зливою, що пройшла напередодні, зійшов з колії і перекинувся тепловоз Т-7 № 0074 і один вагон пасажирського поїзда № 6383 сполучення Кам'янець-Подільський — Ларга.

Один чол[...] тяжкими [...] лізовані [...] йонний л[...] надано д[...] дів орган[...] нічну ста[...] давської [...] аварії сл[...] портна п[...] Кам'янец[...]

Михайл[...]
власни[...]
«Голос[...]
Черніві[...]

...м у Києві

...ЯЯ «МАРАФОНУ»

...дчила: єднос... ...атів-опозиціо... вони не ду... ...ать і не боя... ...ати, протилеж... ...виступають ...не президент... ...адміністра... ...а, інші — за ...вищу форму ...подальший ...их Рад і са... ...Так, О. Ємець. ...а, президент... ...а парламент... ...отиваги мож... ...вській дикта... ...; президент ...розпускати ...має право ве... ...президент... ...верджує уряд ...нансову сис... ...ційний суд; ...ва влада то... ...ко однознач... ...обрання пре... ...родом, навіть ...ві Конститу... ...вав Ю. Збіт... ...ідею Рад. ...в поглядах і ...лову та мож... ...нову Ка... ...І. Валеня од... ...ва і уряд, і ...осивши їхню ...рими тактич... ...які відпові... ...ситуації», і запропонував увійти до складу нової фокінської команди. О. Ємець сказав, що це можливо тільки за умови, коли опозиції запропонують важливі міністерські портфелі, здатні впливати на ситуацію в республіці і визначати її політику. І інші заперечували: в цих умовах, коли Фокін йде за центром, не треба брати на себе ніякої відповідальності. Жодного заперечення не викликала одна теза: «Більшовизм конає».

Стало на цій зустрічі відомо й ще одне, про що давно говорили і журналісти, і політики. А саме — можливість об'єднання СДПУ, ПДВУ і ДемПУ в одну партію або злиття в єдину коаліцію на майбутніх виборах. Отже, якщо врахувати політичну коаліцію різних опонентних сил «Незалежна демократична Україна». Всеукраїнське об'єднання страйкових комітетів (ВОСК), що починають зорганізовуватись, то зрозуміло: опозиція об'єднує сили. І, як видно, плюралізм думок, можливість їх вільно висловлювати на заваді не стоять і політична боротьба на Україні наближається до нової фази.

Володимир СКАНЯ.

...урс

...кдень досить ...айків — по ...ктів, помідо... ...двох двокім... ...виділили ...будівельни... ...а газівники ...ало не в ди... ...своїми ...хвилинку. ...поки що на ...дотації дер... ...ться, не ...вітня Тамара ...алась в об... ...ародної осві... ти, щоб дізнатись про компенсацію в зв'язку з підвищенням цін. «Папери ще в Києві ходять»,— почула у відповідь... А молоко в школі на дитину не 1 карбованець 80 копійок, а більше семи карбованців. Підростаючий нашій зміні невтямки, що лозунг «Найдорожче — дітям» треба розуміти не в переносному, а в прямому розумінні...

На знімку: кожну вільну хвилину Тамара Йосипівна віддає дітям.

Фото Олександра КРЕМКА.

Собори наших душ

ШЕВЧЕНКОВІ ДНІ У ВІННИЦІ

Естафета шевченківських днів, прийнята від полтавчан, розпочалася у Вінницькому педагогічному інституті імені М. Островського науково-методичною конференцією «Великий поборник свободи і гуманізму».

Наступного дня в облвиконкомі відбулася прес-конференція, на якій, за словами письменника Олега Чорногуза, була спроба говорити старі банальні істини. Він, зокрема, сказав: «...нас намагалися зробити інтернаціоналістами, а точніше — людьми без плем'я-роду, що й дало свої небажані сходи. Це особливо помітно у Вінниці, де побутує в основному російська мова, де й досі не можуть позбутися російськомовних рекламних табличок».

Під час свята у приміщеннях літературно-меморіального музею М. Коцюбинського, у салоні художнього фонду УРСР відкрито виставки художніх робіт. Але чи не найбільшу зацікавленість гостей викликали виставки дитячого малюнка «Нащадки пензля Кобзаря» в приміщенні Палацу піонерів і школярів.

І звичайно, численні зустрічі з письменниками. Вінничани слухали й задавали питання Ю. Мушкетику, Д. Павличку, Р. Іванчуку, В. Забаштанському, Б. Олійнику та іншим.

Були й письменники з інших національних республік Союзу. Всі вони, як і їх оригінальна самобутня творчість, перебували в центрі уваги.

До міста над Бугом приїхало також чимало представників діаспори: Яр Славутич з Канади, з Австралії Дмитро Нітченко, Пилип Вакуленко, Олександра Ткач, Богдан Бартніковський з Польщі, Оман Гурбизарін з Монголії та інші.

Учасники шевченківського свята відвідали алею видатних письменників, де поклали квіти.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінниця.

ДО БУЛГАКОВА...

Булгаковська тематика широко представлена в ці дні на сценах київських театрів. До столиці України на ювілей письменника прибули творчі колективи багатьох міст Росії. Наш кореспондент зустрічався з ними.

Ось кільказвилинна розмова в антракті з художнім керівником Саратовського академічного драматичного театру народним артистом РРФСР Олександром Д...НОМ.

— **Події «Білої гвардії» розгортаються в Києві. Чи не тому ви, поставивши спектакль, вирішили показати його в столиці України?**

— Булгаковська тематика для нас не новина. Перший спектакль за твором письменника було поставлено нашим театром ще сім років тому. Історичні події, пов'язані з Україною, зокрема Києвом, я вивчав упродовж років. Не приховую, є в цьому й особистісний момент: за походженням я українець.

— **Минуле, теперішнє й майбутнє. Єдине нерозривне коло історії. Ваші враження від описаного письменником й нинішнім, реальним Києвом?**

— У моєму баченні дія відбувається не лише в межах конкретного міста. Перед нами вочевидь постає фрагмент історії країни. Через долю сім'ї Турбіних, тобто через живих людей, автор намагається осмислити ці події. Щодо сьогоднішнього Києва... Що ж, він як був, так і залишається чудовим.

— **Нині й тут, як і скрізь, відбувається критичне переосмислення нашого минулого. У світлі цього й позиція письменника, звичайно, не істина в останній інстанції.**

— Насамперед це художній твір, тож не варто асоціювати Булгакова з його персонажами. Різні то люди, різні їхні позиції. Письменник відтворив прошарок тогочасної інтелігенції. Поставлені перед крахом, руйнацією старого, діючі особи опиняються в страшному хаосі. На політичній арені виникають досі не бачені й не пізнані сили. Ось тут і зриваються з вуст Олексія відверто шовіністичні промови. ...агалі ж ... тканьу ...творів слід розглядати в контексті зображуваних подій.

— **Ваше ставлення до процесів, що відбуваються на Україні?**

— Я вітаю проголошення суверенітету республіки, відродження її державності. Так, зрештою, і має бути. Хотілося б, щоб на цій землі ніколи не було нетерпимості й ненависті. Щоб трагічні сторінки нашої історії стали для нас хорошим уроком.

— **І роль мистецтва тут очевидна.**

— Ще й як. Для нього не може бути кордонів. Взаємозбагачуючись, взаємозбагачуючись прекрасним, ми зможемо досягти значних духовних висот.

Розмову вів Володимир ТЕТЕРУК.

Пригода

АВАРІЯ НА ЗАЛІЗНИЦІ

15 травня о 18 годині 30 хвилин за три кілометри від станції Ленківці на території Кельменецького району на 251 кілометрі 6—7 пікету основної дороги Південно-західної залізниці внаслідок розмиву 70 метрів насипу залізничного полотна зливою, що пройшла напередодні, зійшов з колії і перекинувся тепловоз Т-7 № 0074 і один вагон пасажирського поїзда № 6383 сполучення Кам'янець-Подільський — Ларга. Один чоловік загинув, троє з тяжкими травмами госпіталізовані в Кельменецький районний лікарні, дванадцятьом надано допомогу. Рух поїздів організовано через залізничну станцію Окниця Молдавської дороги. По випадку аварії слідство веде транспортна прокуратура станції Кам'янець-Подільський.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівецька область.

СВОЯ СЛУЖБА О...

У політичних партіях...

У листах до редакції читачі пишуть: і по телевізору, і на вулицях бачимо на мітингах людей з пов'язками на руках. Не червоними, звичайно. Хто вони? Випадок звів мене з начальником охорони Української народно-демократичної партії **С. Горяйновою**, з якою зав'язалася розмова на тему, що цікавить читачів.

— **Яким є основне завдання вашого громадського формування?**

— Намагаємося забезпечити порядок, запобігти інцидентам, негативним явищам. Ми, наскільки це можливо, оберігаємо людей від кровопролиття.

— **У вас є зброя? Може, «Черемуха»?**

— Ні. Нічого такого немає.

— **Чи володіє хтось із вашої служби охорони якимись прийомами захисту?**

— Так. Я сама, наприклад, знаю декілька прийомів самозахисту.

— **І не страшно вам, жінці, займатися такою небезпечною справою?**

— Ні, не боязко. Спочатку хотіла подолати страх. А тепер стало звичною.

— **Вам платять за роботу?**

— Ні. А як буде далі — не знаю.

— **Що привело вас у партію, до якої ви належите?**

— Бажання змінити життя на краще. ...кривди, сва... ...долених. Сл... ...тілося стоя... ...безбарвною... ...жодна люди... ...себе, не мо... ...літикою. То... ...ти вибір.

— **Крім ... є ще міліці... реагуєте?**

— Чесно... ...цію не полі... ...особисте. Я... ...ти її участі... ...на мітингах... ...займатися ... ...про те, що ... ...ротися зі з... ...змушують

Милосердя

ГУМАНІСТИ З ПЕЛЮШОК

Два роки тому школа-гімназія імені Шевченка й ліцей Сен-Сернен з Тулузи уклали на п'ять років угоду про безвалютний обмін учнями. Шойно повернулася звідти група наших старшокласників. Усі вони в лютому приймали вдома тулузьких однолітків, добре володіють французькою, а Петро Батюк перед поїздкою до Франції виборов перше місце на республіканській олімпіаді з французької мови. Протягом тижня юні кияни відвідували уроки в ліцеї Сен-Сернен. А потім, разом з ліцеїстами, подалися на канікули — Каркасон, Корд, Альбі, Париж. Не забули й про свою, чи не найважливішу, місію: показати спеціалістам хвору на лейкемію Аліну Шалакидську, випускницю школи-гімназії. Ще до того, за допомогою учнів 134-ї, 171-ї, 51-ї київських шкіл зібрали на лікування Аліни кілька тисяч карбованців. Щоправда, обміняти їх на франки так і не вдалося. Мерія Тулузи організувала повне обстеження хворої в одній з клінік міста. Французькі медики передали до виконкому Київської міської ради пакет рекомендацій. Аліна з товаришами повернулася додому, але лікування обов'язково має продовжитись.

Оксана КУЦ.
Київ.

Реалії

ПОЛІТ ІЗ «ХРУЩОВКИ»

Багато п'ятиповерхових будинків у Херсоні, так званих «хрущовок», нині огороджено червоними прапорцями.

Нещодавно обірвався балкон у будинку № 112 по вулиці 40-річчя Жовтня. Постраждали три чоловіки.

Господар 46-ї квартири, робітник бавовняного комбінату О. Соболєв, котрий теж одержав тяжке поранення, заявив, що, видужавши, подасть до суду на ЖЕК № 2, працівники якого раніше проігнорували його застереження щодо аварійного стану балкона. Однак, вважають мешканці будинку, це не вирішення проблеми. Дорого обходиться херсонцям показуха із спорудженням житла ударними темпами в застійні часи.

Сергій МАРІЄВ,
журналіст.

СИМПОЗІУМ ФР...

КИЇВ. 20 травня. (Кор. УКРІНФОРМ І. Іванова). Пошук спільних форм діяльності у виробництві сучасних телекомунікаційних систем буде в центрі уваги міжнародного симпозіуму «Франція — засоби зв'язку», який організовується фірмою «Укрзовнішінформ» республіканського інформаційного об'єднання «УкрНТІ». Міністерст...вом пошт, ... Франції, фр... ...мою «Актім... ...вом зв'яз... РСР.

Як пов... фірми «У... В. А. Пікар... ...грамі сими... ...мація про с... ...ництва і ек... ...віших засоб... ...ство з суча...

О люд...

КАВА НА МОТУЗЦІ

Усі роки наше громадське харчування ходить своїм запрограмованим колом. З чого починали, тим і закінчуємо наш, ні з чим незрівнянний, спосіб життя. Пам'ятаєте у Джона Ріда в книзі «10 днів, які потрясли світ», епізодик відвідування автором петроградських робітничих їдалень? На посуді, з якого їли робітники, було вигравіювано: «Вкрадено!». Сучасні ж «ощадливі» торговельники навіть на це пожаліли коштів. Зробили простіше. В універсамі № 24, що на Теремках-1, просто понадщерблювали чашки, в яких дають каву. ...ший спосіб ...зана мотузк... ...якихось то... ...думалися! ...порівняно з... ...ними засоба... ...в заклад за...

Що турбує

КАРБОВАНЕЦЬ ЗА ІНФАРКТ

Якщо в якійсь аптеці ви натрапили на ліки від хвороби серця, — вам пощастило. Навіть у Києві це кожному вдається. Спеціалісти пояснюють, що на фармацевтичні заводи різко скоротилося надходження відповідної сировини.

Зате торговців зникаючої з наших лісів конвалії, занесеної до Червоної книги УРСР, не зменшується. Ціна стабільна: карбованець за букетик. Не тільки на базарах, а й у підземних переходах, на вулицях міліціонери перечіпаються через корзини з чудодійними квітами, а сказати що-небудь соромляться. Мабуть, не було вказівки «зверху». А про спеціальне природоохоронне рішення забули?

Володимир ОЛЕФІРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ОБЕР... «БУКО...

Мабуть, т... ...переджатиму... ...вихованців ...чернівецьким ...на» з кожни... ...своє лідиру... ...досвідчені ко... ...рахуватися з... ...в'ятому турі ...не націлився ...втратив у Ч... 1:1. А у дес... ...вниці обігра... 1:0.

Другий пре... ...республіки — ...пилася у Тир... — 1:3.

Турнірну ... «Тілігул» — ...

Відбулися ...ферній» лізі ...матчів за уч... ...клубів: «Кар... ...до» (Запоріж... ...мо» (Гянджа... ...ниця) — 2:... КІМ — 0:... «Дніпро» — ... «Динамо» (Бр... ...скла» — «Х... (Одеса) — «... — 2:2, «Судн... ...линь» — 1:0...

У десятому...

 Голос України

ДНІ
ЦІ

риміщенні Па-
і школярів.
численні зуст-
никами. Вінни-
і задавали пи-
Мушкетику,
Р. Іванчуку,
кому, Б. Олій-

менники з ін-
ьних республік
вони, як і їх
мобутня твор-
ували в центрі

Бугом приїха-
ало представ-
: Яр Славутич
гра Дмит-
Пилип Вакулен-
Ткач, Богдан
й з Польщі,
ін з Монголії

евченківського
и алею видат-
ків, де покла-

Валерій
АЗАРЕНКО,
кореспондент
аїни».

ВА...

а в ці дні на
ювілей пись-
Росії. Наш ко-

удожнім керів-
теа народ-

ед це худож-
е варто асоці-
ва з його пер-
і то люди, різ-
. Письменник
арок тогочас-
і. Поставлені
руйнацією ста-
оби опиняю-
му хаосі. На
ні виникають
й не пізнані
і зриваються
відверто шо-
мов загалі
кан творів
в контексті
одій.
влення до про-
буваються на

проголошення
спубліки, від-
державності.
і має бути.
б на цій зем-
о нетерпимо-
Щоб трагіч-
ої історії ста-
шим уроком.
стецтва тут

Для нього не
нів. Взаємо-
взаємозбага-
сним, ми змо-
ачних духов-

озмову вів
ТЕТЕРУК.

НИЦІ

агинув, троє з
ами госпіта-
менецькій ра-
дванадцятьом
у. Рух поїз-
через заліз-
Окниця Мол-
. По випадку
веде транс-
тура станції
ський.
ИЛАШКО,
респондент
аїни».
бласть.

СВОЯ СЛУЖБА ОХОРОНИ

У листах до редакції читачі пишуть: і по телевізору, і на вулицях бачимо на мітингах людей з пов'язками на руках. Не червоними, звичайно. Хто вони? Випадок звів мене з начальником охорони Української народно-демократичної партії **С. Горяйновою**, з якою зав'язалася розмова на тему, що цікавить читачів.

— Яким є основне завдання вашого громадського формування?

— Намагаємося забезпечити порядок, запобігти інцидентам, негативним явищам. Ми, наскільки це можливо, оберігаємо людей від кровопролиття.

— У вас є зброя? Може, «Черемуха»?

У політичних партіях

— Ні. Нічого такого немає.

— Чи володіє хтось із вашої служби охорони якимись прийомами захисту?

— Так. Я сама, наприклад, знаю декілька прийомів самозахисту.

— І не страшно вам, жінці, займатися такою небезпечною справою?

— Ні, не боязко. Спочатку хотіла подолати страх. А тепер стало звичкою.

— Вам платять за роботу?

— Ні. А як буде далі — не знаю.

— Що привело вас у партію, до якої ви належите?

— Бажання змінити життя на краще. Щоб не було кривди, сваволі, не було знедолених. Свого часу мені хотілося стояти осторонь, бути безбарвною. Але сьогодні жодна людина, що поважає себе, не може бути поза політикою. Тож довелося зробити вибір.

— Крім вашої охорони тут є ще міліція. Як ви на це реагуєте?

— Чесно кажучи, я міліцію не полюбляю. Але це — особисте. Я категорично проти її участі в такій кількості на мітингах. Кожен повинен займатися своєю справою. Я про те, що міліції треба боротися зі злочинністю. А її змушують приходити сюди. Не думаю, що вона тут з власної волі.

— Крім політики, які у вас ще інтереси?

— Подобається їздити верхи на конях, ходити в кіно, читати. Трішечки малюю. Люблю тварин.

— Хто ви за національністю?

— Росіянка.

— Як ставитесь до міжнаціональних конфліктів?

— Вкрай негативно. Сила людей в єдності. Ворожнеча між ними несе смерть усьому світлому. Якщо зіштовхнути росіян, українців, євреїв та інші національності, то й другого Чорнобиля не треба. Не дай, Боже!

Розмову вів Володимир РУБЧАК.

Милосердя

ГУМАНІСТИ З ПЕЛЮШОК

Два роки тому школа-гімназія імені Шевченка й ліцей Сен-Сернен з Тулузи уклали на п'ять років угоду про безвалютний обмін учнями. Шойно повернулася звідти група наших старшокласників. Усі вони в лютому приймали вдома тулузьких однолітків, добре володіють французькою, а Петро Батюк перед поїздкою до Франції виборов перше місце на республіканській олімпіаді з французької мови. Протягом тижня юні кияни відвідували уроки в ліцеї Сен-Сернен. А потім, разом з ліцеїстами, подалися на канікули — Каркасон, Корд, Альбі, Париж. Не забули й про свою, чи не найважливішу, місію: показати спеціалістам хвору на лейкемію Аліну Шалакидську, випускницю школи-гімназії. Ще до того, за допомогою учнів 134-ї, 171-ї, 51-ї київських шкіл зібрали на лікування Аліни кілька тисяч карбованців. Щоправда, обміняти їх на франки так і не вдалося. Мерія Тулузи організувала повне обстеження хворої в одній з клінік міста. Французькі медики передали до виконкому Київської міськради пакет рекомендацій. Аліна з товаришами повернулася додому, але лікування обов'язково має продовжитись.

Оксана КУЦ.

Київ.

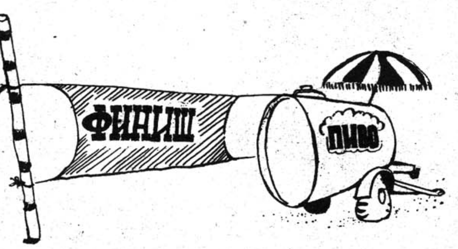
СИМПОЗІУМ ФРАНЦУЗЬКИХ ФІРМ

КИЇВ. 20 травня. (Кор. УКРІНФОРМ І. Іванова). Пошук спільних форм діяльності у виробництві сучасних телекомунікаційних систем буде в центрі уваги міжнародного симпозіуму «Франція — засоби зв'язку», який організовується фірмою «Укрзовнішінформ» республіканського інформаційного об'єднання «УкрНТІ». Міністерством пошт, зв'язку і космосу Франції, французькою фірмою «Актім» і Міністерством зв'язку Української РСР.

Як повідомив директор фірми «Укрзовнішінформ» В. А. Пікаревський, у програмі симпозіуму — інформація про особливості виробництва і експлуатації найновіших засобів зв'язку, знайомство з сучасними зарубіжними технологіями. Радянські підприємці дістануть можливість не тільки ознайомитися з продукцією одинадцяти провідних інофірм, які спеціалізуються на виробництві такої продукції, а й укласти контракти. Симпозіум проходитиме 3—4 червня в Києві. Про свою участь у симпозіумі необхідно повідомити по телефону в Києві: 261-09-29, 268-21-88.

О люди, люди...

КАВА НА МОТУЗЦІ

Усі роки наше громадське харчування ходить своїм запрограмованим колом. З чого починали, тим і закінчуємо наш, ні з чим незрівнянний, спосіб життя. Пам'ятаєте у Джона Ріда в книзі «10 днів, які потрясли світ», епізодик відвідування автором петроградських робітничих їдалень? На посуді, з якого їли робітники, було вигравіювано: «Вкрадено!». Сучасні ж «ощадливі» торговельники навіть на це пожаліли коштів. Зробили простіше. В універсамі № 24, що на Теремках-1, просто понадщерблювали чашки, в яких дають каву. Правда, є й інший спосіб — чашка прив'язана мотузкою до столика. В якихось точках й до цього додумалися! Виходить, що порівняно з такими запобіжними засобами 2 карбованці в заклад за чашку, то взагалі недосяжний «бомонд», аристократизм.

Цікаво, що ж іще можна придумати, щоб принизити покупця?

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

Реалії

ПОЛІТ ІЗ «ХРУЩОВКИ»

Багато п'ятиповерхових будинків у Херсоні, так званих «хрущовок», нині огороджено червоними прапорцями.

Нещодавно обірвався балкон у будинку № 112 по вулиці 40-річчя Жовтня. Постраждали три чоловіки.

Господар 46-ї квартири, робітник бавовняного комбінату О. Соболєв, котрий теж одержав тяжке поранення, заявив, що, видужавши, подасть до суду на ЖЕК № 2, працівники якого раніше проігнорували його застереження щодо аварійного стану балкона. Однак, вважають мешканці будинку, це не вирішення проблеми. Дорого обходиться херсонцям показуха із спорудженням житла ударними темпами в застійні часи.

Сергій МАРІЄВ,
журналіст.

Що турбує

КАРБОВАНЕЦЬ ЗА ІНФАРКТ

Якщо в якійсь аптеці ви натрапили на ліки від хвороби серця, — вам пощастило. Навіть у Києві це не кожному вдається. Спеціалісти пояснюють, що на фармацевтичні заводи різко скоротилося надходження відповідної сировини.

Зате торговців зникаючої з наших лісів конвалії, занесеної до Червоної книги УРСР, не зменшується. Ціна стабільна: карбованець за букетик. Не тільки на базарах, а й у підземних переходах, на вулицях міліціонери перечіпаються через корзини з чудодійними квітами, а сказати що-небудь соромляться. Мабуть, не було вказівки «зверху». А про спеціальне природоохоронне рішення забули?

Володимир ОЛЕФІРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Футбол

ОБЕРЕЖНО: «БУКОВИНА»!

Мабуть, так незабаром попереджатимуть тренери своїх вихованців перед матчами з чернівецьким клубом. «Буковина» з кожним туром зміцнює своє лідируюче становище, і досвідчені команди вимушені рахуватися з новачком. У дев'ятому турі «Ротор», який явно націлився на вищу лігу, втратив у Чернівцях очко — 1:1. А у десятому турі буковинці обіграли «Кайрат» — 1:0.

Другий представник нашої республіки — «Таврія» поступилася у Тирасполі «Тілігулу» — 1:3.

Турнірну таблицю очолює «Тілігул» — 14 очок.

Відбулися два тури у «буферній» лізі. Ось результати матчів за участю українських клубів: «Карабах» — «Торпедо» (Запоріжжя) — 2:0, «Динамо» (Гянджа) — «Нива» (Вінниця) — 2:0, «Галичина» — КІМ — 0:2, «Карпати» — «Дніпро» — 1:0, «Кремінь» — «Динамо» (Брест) — 2:2, «Ворскла» — «Хімік» — 2:2, СКА (Одеса) — «Нива» (Тернопіль) — 2:2, «Суднобудівник» — «Волинь» — 1:0.

У десятому турі зафіксовані такі результати: «Торпедо» (Таганрог) — «Зоря» (Луганськ) — 1:0, «Карабах» — «Нива» (Вінниця) — 2:0, «Динамо» (Гянджа) — «Торпедо» (Запоріжжя) — 3:0, «Карпати» — КІМ — 2:0, «Кремінь» — «Хімік» — 1:0, «Ворскла» — «Динамо» (Брест) — 0:2, СКА (Одеса) — «Волинь» — 0:0, «Суднобудівник» — «Нива» (Тернопіль) — 0:0.

У західній зоні «буферної» ліги по 13 очок мають динамівці Гянджи (колишній Кіровабад), армійці Одеси, тернопільська «Нива», торпедівці Таганрога і львівські «Карпати».

Сергій МИКОЛАЙЧУК.

ЛІДЕР Є ЛІДЕР

Здається, іванофранківці серйозно підготувалися до ролі лідера. Вони позбулися головного — комплексу «чужого поля». І тепер вже футболісти клубів, які приймають «Прикарпаття», діють обережно. Так було і у матчі з київським СКА. Збоку здавалося, що гра йде на рівних, але більш досвідчені гості вміло диригували темпом матчу. На 40 хвилині атаку «Прикарпаття» завершив Григорчук. Лідер переміг — 1:0.

Ще один лідер — нікопольський «Колос» — впевнено переграв «Зірку» у Кіровограді. На 15 хвилині Пантілов відкрив рахунок, а під занавіс першого тайму Костиков подвоїв його. Правда, господарі на 53 хвилині після удару Шевченка скоротили розрив у м'ячах. Але переломити хід матчу їм так і не вдалося. На 76 хвилині Плотко встановив остаточний рахунок матчу — 3:1.

А от «Кристалу» і «Закарпаттю» в гостях не повезло. Лідери поступилися з однаковим рахунком 2:0 «Дніпру» і «Кривбасу».

Ось результати інших матчів одинадцятого туру: «Океан» — «Шахтар» — 2:1, «Чайка» — «Сталь» — 2:2, «Маяк» (Очаків) — «Карпати» — 0:1, «Поділля» — «Полісся» — 1:1, «Десна» — «Верес» — 1:1, «Хімік» — «Стахановець» — 0:0, «Маяк» (Харків) — «Нафтовик» — 0:0, «Динамо» — «Приладист» — 0:0, «Автомобіліст» — «Темп» — 2:0.

У «Прикарпаття», яке очолює таблицю, 21 очко. На другу сходинку перемістився «Колос» — 19 очок, у «Кристала» — 17.

Матчі дванадцятого туру відбудуться 23 травня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Телеграфним рядком з Сум

МЕД ПО-АВСТРАЛІЙСЬКИ

З участю австралійської фірми ІТВ створене мале підприємство «Монада»: виробництво меду, продукції з прополісу, пилку, маточного молочка, воску.

ЗАДИХАЄТЕСЬ! КЛИЧТЕ МІЛІЦІЮ

В обласному центрі приступила до виконання своїх обов'язків екологічна міліція, створена рішенням міської Ради народних депутатів. Цей факт викликає в городян оптимізм: левова частка міського транспорту — автомобільна.

СЕКРЕТНІСТЬ В ЗАКОНІ

Вперше журналісти Сум переступили поріг архіву обласного управління КДБ, де зібрані справи невинно репресованих під час колективізації селян. Та більшого, ніж почути загальні відомості про фонди, гостям не дозволили: закон про архіви ще не прийнятий.

КОМСОМОЛ-СТЕРЕО

Кінотеатр імені Комсомолу переобладнано для демонстрації стереоскопічних фільмів. Це — четвертий стереокінотеатр на Україні.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ПОГОДА

22 та 23 травня характер погоди на Україні не зазнає істотних змін. Часом невеликі дощі, грози. Температура вдень 12—18, на півдні до 22 градусів. Вночі 3—9, на узбережжях морів до 12 градусів тепла. В Карпатах на поверхні грунту, а місцями і в повітрі заморозки до 0—3 градусів.

По Києву та області сьогодні вдень часом невеликий дощ, гроза. Вітер західний та північно-західний, 7—12 метрів за секунду. Температура 13—18 градусів.

ЩОБ ПОМ'ЯКШИТИ НАПРУГУ

Непродумане проведення реформи цін та інші неоковирні кроки соціально-економічного «порятунку», здійснювані союзним Урядом, призвели до спаду життєвого рівня людей, викликали невдоволення діями законодавчої і виконавчої влади.

Про заходи щодо соціального захисту громадян нашої республіки у даній ситуації ми попросили розповісти Голову постійної Комісії Верховної Ради УРСР з питань соціальної політики та праці М. БІЛОБЛОЦЬКОГО.

ЩОБ ЗНИЗИТИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНУ НАПРУЖЕНІСТЬ — У НАШІЙ РЕСПУБЛІЦІ ВИРІШЕНО ПІДВИЩИТИ РОЗМІР КОМПЕНСАЦІЇ ПРАЦЮЮЧИМ...

— Миколо Петровичу! Почнемо з того, як очолювана вами Комісія відчуває оцю зростаючу хвилю вимог трудящих і реагує на них?

— Тут традиційними нашими барометрами є, по-перше, систематичні зустрічі народних депутатів зі своїми виборцями безпосередньо в округах, які, до речі, стали ой якими непростими, і, по друге, пошта. Фактично останнім часом вона зросла втричі. Лише протягом другої половини квітня на адресу нашої Комісії надійшло близько 250 листів, телеграм, різного роду заяв, звернень, вимог, резолюцій і пропозицій. Є й такі листи, в яких висловлюються вимоги в ультимативній формі: зробіть негайно так-то й так. Але за рахунок чого це зробити — ні слова. Навіть дивно, що такі, з дозволу сказати, пропозиції надходять від соціальних колективів, громадських організацій, поважних зібрань.

— Які ж найгостріші проблеми піднімають автори листів?

— Майже кожний другий лист стосується підвищення розміру компенсації, введення індексації доходів, реорганізації системи оплати праці. Характерно, що в усіх випадках йдеться про забезпечення платоспроможності громадян, а простіше — про відшкодування фактичних витрат у доходах населення.

Працівники Донецького агропромислового виробничого об'єднання садівницьких радгоспів пропонують, наприклад, збільшити за рахунок стабілізаційного фонду розмір виплат на працюючого до 100 карбованців, а Вінницького міського виробничого житлового ремонтно-експлуатаційного об'єднання — до 120 карбованців. Підвищити розмір компенсації працівникам гірничо-хімічних підприємств до рівня, який встановлено шахтарям, — така пропозиція заступника голови ЦК профспілки хіміків М. Мицька. У свою чергу, Горлівський територіальний комітет профспілки працівників вугільної промисловості вважає, що компенсація населенню має становити 80—85 відсотків загального обсягу підвищення цін. За пропозицією Одеського обкому ЛКСМ України (МДС) слід було б встановити 100-відсоткову компенсацію на товари і послуги, які входять до споживчого кошика.

Багато справедливих, на мій погляд, вимог висловлено з приводу виплати компенсації жінкам, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною, зокрема до досягнення нею трирічного віку; збільшення розмірів щорічних виплат на дітей у зв'язку з подорожчанням товарів дитячого асортименту; самого механізму виплати компенсації різним категоріям громадян.

Одне слово, проблем багато, є над чим працювати законодавцям, органам управління, господарським керівникам усіх рівнів. Як відомо, серед першочергових заходів по зниженню соціально-політичної напруженості в республіці якраз і вирішено підвищити розмір компенсації працюючим, а заодно збільшити відповідні розміри пенсій, стипендій студентам, учням технікумів і училищ.

Одним з важливих елементів системи соціального захисту є індексація доходів населення залежно від зростання цін на товари і послуги. Прискорення її впровадження як правової норми захисту населення від інфляційного зростання цін вимагають у своїх зверненнях численні трудові колективи з усіх кінців республіки.

Паралельно з вирішенням названих проблем триває активна робота над розробкою нової системи оплати праці. Для багатьох із тих, хто звертався до нас з цього приводу, хочу підкреслити, що в основу даної реформи покладено залежність перш за все від кінцевих результатів виробництва. Адже заробітна плата — це частина затрат виробництва, і її фонд має визначатися з урахуванням трудомісткості та якості фактично вироблених товарів і послуг. Одне слово, ми добре усвідомлюємо, що посилити соціальний захист людини — це означає ще й надати їй можливість заробити.

— Миколо Петровичу, що ж ваші дописувачі пропонують щодо врегулювання цін?

— Питання надзвичайно болюче. У зв'язку з неодночасною реформою усіх цін, тобто оптових, закупівельних і роздрібних, бюджет республіки втратив мільярди карбованців. До того ж замість очікуваного (на більшість товарів) підвищення цін на 70—80 відсотків вони зросли у два-три рази, а на транспортні видатки й окремі послуги ще більше. Тому зрозуміле обурення людей з цього приводу. І ми на це зважуємо у комісії. І не сиділи склавши руки. За поданням ряду комісій Верховної Ради уряд республіки залишив без змін на території України квартирну плату, тарифи на водопостачання, водовідведення, теплоенергію та окремі ритуальні послуги. Для студентів та учнів середніх спеціальних навчальних закладів збережено вартість харчування, яка діяла до підвищення роздрібних цін.

Для посилення соціального захисту населення, як відомо, з 15 травня 1990 року знижено роздрібні ціни на варені, ліверні ковбаси, вироби із субпродуктів та окремі види напівфабрикатів. Сьогодні для підтримки виробництва кілограма такої ковбаси з бюджету виділяється п'ять карбованців. Розрахунки свідчать: щоб знизити роздрібні ціни на вказані вироби на два карбованці за кілограм, необхідно додатково збільшити асигнування з бюджету республіки на 1,2 мільярда карбованців.

Кабінету міністрів СРСР пропонуємо повернутися до регулювання цін на окремі види товарів. Це стосується господарських виробів з металу, дерева та пластмаси, майоліки, продажу свіжої картоплі та плодоовочевої продукції.

Порушено питання і про зниження плати за проїзд пасажирів залізницею в приміському сполученні. На будь-якій дільниці дороги цей тариф не може перевищувати більш як на 100 відсотків вартість, яка була до квітня 1990 року.

— При ознайомленні з поштою на адресу Комісії впадає в очі вимога про скасування п'яти відсоткового податку з продажу і послуг.

— Справді, про це йдеться в тому чи іншому аспекті майже в кожному п'ятому листі.

Ви знаєте, що не без допомоги народних депутатів уряд республіки дещо зменшив тягар цього податку на споживачів. Зокрема, скасовано податок з продажу на товари дитячого асортименту та харчування, на продаж газет і журналів, а також на харчування в їдальнях шкіл та навчальних закладів. Трохи пізніше було скасовано цей податок на велику групу продовольчих та промислових товарів. У пресі про це повідомлялося. За підрахунками спеціалістів це поліпшить фінансовий стан наших покупців майже на 4 мільярди карбованців.

— А як бути з одновідсотковим податком з трудящих у пенсійний фонд?

— Судячи з листів, за його скасування теж висловлюється чимало людей. Але сьогодні, виходячи з реального фінансового стану республіки, це робити недоцільно. А тим більше коли ми взяли курс на створення нової системи соціального захисту населення в умовах переходу до ринкової економіки.

Я наведу тільки дві цифри. Щорічна сума цього податку трохи більше 800 мільйонів карбованців. У той же час з прийняттям республіканського Закону про пенсійне забезпечення громадян додаткових асигнувань треба на 6 мільярдів карбованців більше, ніж передбачено союзним Законом. Нині склалося скрутне становище з фінансуванням видатків на виплату пенсій і допомоги, в тому числі на дітей. Якщо піти на скасування ще й цього відсотка, то якоюсь мірою підриваються державні гарантії пенсійного забезпечення.

Слід мати на увазі, що перспективі доля участі громадян у формуванні пенсійного фонду зростатиме. У свою чергу, і сам механізм акумулювання таких коштів має бути цілеспрямованішим, тобто щоб кожний працюючий знав: відраховуючи сьогодні більший відсоток, він матиме і солідншу добавку до пенсії.

На закінчення хотів би ще раз наголосити на тому, що питання соціальних гарантій населенню нині є надзвичайно актуальними.

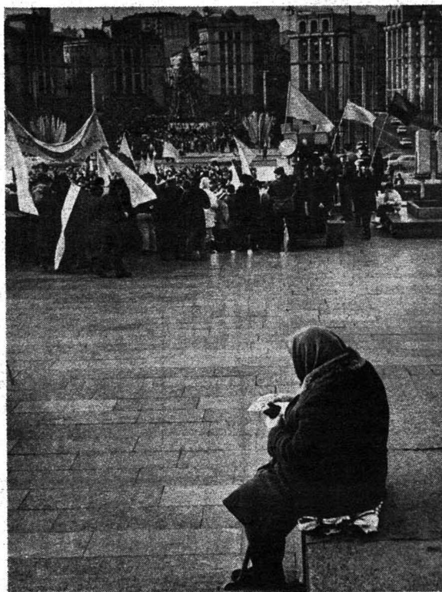

Фото Івана ТИТАРЕНКА.

Резонанс

ГОВОРИЛИ-БАЛАКАЛИ...

У газеті за 24 квітня цього року в статті «І був галас, і було слідство...» ви зводите все до того, що, мовляв, у Білій Церкві був зайвий рухівський галас (**йшлося про недоліки в роботі пологового будинку в Білій Церкві. — В. С.**). Але ж ховати мертвонароджених дітей в клумбах під вікнами пологового будинку теж неетично, бо, як ви пишете, «у тій лікарні були не просто хворі, а вагітні матері». Тому не Рух, а ми, молоді білоцерківці, не члени Руху, не бажаємо, щоб у тому пологовому будинку були безпорядки, і ніякого безпідставного звинувачення працівників пологового будинку в порушеннях з боку рухівців не бачимо. Підстави для звинувачень є.

А те, що ви хочете розправитися з нашою міською організацією Народного руху, не робить вам честі. Бо організації у нас практично немає, вона дуже слабка, майже не дихає. А тому закликати закон до розправи з нею нема за що. Краще закликайте, щоб у пологовому будинку був порядок.

Раніше я думав, що ви пишете правду, тому виписав вашу газету, але бачу, що краще виписувати «Комсомольскую правду».

К. МАРЧУК.
Біла Церква.

...А МОЖНА Й ЗАПЛАКАТИ

ВІД АВТОРА. Хоча особисто я з листа К. Марчука так і не зрозумів, чи є він (чи вона) членом Білоцерківської організації Руху, чи ні і що автору не зрозуміло в опублікованій статті, зате чітко усвідомив, що мене, як автора, звинувачують у закликах до «розвалу організації Руху», а газету — в неправдивості.

Що ж, знайомі мотиви і відоме ставлення і до журналіста, і взагалі до правди: раз написав про те, що є, а не те, що комусь потрібно, отже, «неправда», «паплюження», «очорнительство», «газета продалася» і таке інше.

А суть справи в тому, що у Білоцерківському пологовому будинку справді коїлися моторошні речі. Більше того, з розмови з новим головним лікарем вказаного медзакладу Г. Самсоновим я довідався, що подібні факти, на жаль, типові для багатьох пологових будинків України, де більше дбали про «справні цифри», аніж про умови праці медперсоналу, додержання санітарних норм, забезпечення установи всіма необхідними приміщеннями, пристроями, обладнанням тощо. Я написав і сьогодні повторюю: велике спасибі білоцерківцям-рухівцям за те, що вони виявили ці факти і зробили їх набутком гласності. Медбюрократія, як це відомо із слідчої справи, «заворушилася», і недоліки було усунуто. Хай навіть в одному окремо взятому пологовому будинку...

Але як здійснювалася викривальна акція! Навіщо було захоплювати приміщення лікарні, заарештовувати медперсонал, влаштовувати галасливий мітинг під гаслами про вбивство дітей прямо на очах у молодих і майбутніх матерів!? Дуже вже схожі були ці дії на політичну спекуляцію, для якої головне не сам факт, а політичний зиск, зайві «очки» в протистоянні і протиборстві. Переконаний: ні діти, ні матері не винні, що суспільство наше сьогодні на політичному ристалищі, де, на жаль, супротивники вважають, що для перемоги всі методи добрі. А такий підхід ніякого відношення до гуманізму, милосердя, до правди, врешті-решт, не має.

З повагою
Володимир СКАЧКО.

СИПОНУЛИ СОЛІ НА РАНУ

Хвилю обурення й невдоволення викликав на всій Україні «славнозвісний» коментар Всесоюзної телерадіокорпорації (нова назва ЦТ). Про це свідчать і листи, що надійшли до редакції. Ось як відреагувала частина читачів одразу:

«Тільки-но відвернувся від екрана телевізора: дивився програму «Час». Обуренню моєму немає межі, як «преподнесло» кравченківське ЦТ інформацію про візит делегації Верховної Ради України на чолі з Л. Кравчуком до ФРН. Який цинізм, яка зневага до України, який махровий шовінізм ЦТ... Як боляче таке слухати, як образливо за свій народ...».

Далі гірничий інженер з Києва Л. Середницький засумнівався: можливо погано почув, чи не так зрозумів почуте — не повірив своїм вухам.

Відповідальний секретар Гайсинської районної газети «Трибуна праці» (Вінницька область), О. Рябокінь розз'яснює: тележурналістові не завадило б знати, що баварці — все ж таки німці, а «баварська мова» — лише діалект німецької. До речі, не кожний росіянин-москвич повністю зрозуміє росіянина-псковича, коли той заговорить місцевою говіркою. Здається, тому журналістові й надалі хочеться бачити в

Резонанс

На коментар телепрограми «Час», присвячений візитові делегації Верховної Ради УРСР до ФРН.

Україні тільки провінцію, відвести українській мові роль «хатньої». Бачиться йому наша мова лише «наречием великорусского языка».

А ректор Р. Кравців, проректор М. Василів, завідуючий кафедрою П. Столярчук, голова профкому Д. Хміляр Львівського зооветеринарного інституту від імені свого колективу підписали листа програмі «Час», Верховній Раді України, нашій газеті і Львівській облраді народних депутатів (лист прийнято на зборах колективу інституту).

«Нагадуємо некомпетентному кореспондентові, — підкреслюється в листі, — що Україна є фундатором і членом ООН, а її державна українська мова не є діалектом російської. В Мюнхені функціонує український університет, який має сотні перекладачів.

Вимагаємо вибачення кореспондента перед українським народом, а також за подібні шкідливі шовіністичні переконання відкликати його з ФРН».

Листи-відгуки щодо коментаря програми «Час» надіслали також Г. Порхун з Ватутіного Черкаської області, В. Неофіна з Полтави, Є. Погорєлов з Києва, А. Дмитрук з Хмельницького та ін.

Майже в усіх листах вимоги — зажадати від програми «Час» офіційного вибачення, надіслати протест Верховної Ради телепрограмі.

Шановні читачі, редакція газети також приєднується до ваших голосів і нагадує, що Л. Кравчук на прес-конференції для радянських та іноземних журналістів, присвяченій завершенню візиту делегації Верховної Ради Української РСР до Федеративної Республіки Німеччини, дав оцінку позиції всесоюзного телебачення (див. «Голос України» від 6 травня ц. р., № 86). Тоді ж Леонід Макарович повідомив, що він доручив міністрові закордонних справ республіки зробити відповідну заяву і звернутися з нею до керівництва Всесоюзної телерадіокорпорації з вимогою спростувати всю ту передачу.

Що ж, почекаємо відповіді, бо ж, справді, сіллю на болючу, пекучу рану була та передача.

Яків ГАЛЬЧЕНКО, редактор відділу листів та соціологічної інформації «Голосу України».

ВИБОРЦІ ПРО ДЕПУТАТА

Хочу спростувати думку про те, що виборці не люблять зустрічатися з «чужими» депутатами. Недавно у нас побувала Лариса Скорик. Вона виступила перед виборцями 40-го і 41-го округів на Замковій площі — це у нас місце для мітингів. Небо не впало на Луцьк, а, навпаки, воно стало вищим, чистішим і на площі було тихо, як у храмі...

А. СТУПАК.

Луцьк.

Під час виборчої кампанії і зустрічей Скорик з виборцями, ця «українočка» нічим не виявила свою люту ненависть до всього радянського, до КПРС, до тієї влади, яка дала їй можливість стати вченим, викладати в радянському вузі і навіть стати народним депутатом.

Тепер Скорик скинула маску і перед нами постало її справжнє обличчя. На всіх антирадянських, націоналістичних мітингах її голос лунає в антикомуністичному дусі.

Л. РЯБОШАПКО.

Київ.

Чия влада в Борщеві?

Часом трапляється, що листи надходять до редакції не тільки поштою. Нещодавно власноручно приніс до нас колективного листа-скаргу інвалід II групи, пенсіонер Ф. Римар із села Борщева Радомишльського району, що на Житомирщині. Що ж привело одного з авторів скарги до нас, примусило, незважаючи на стан здоров'я, податися у пошуках справедливості до Києва?

Ми не можемо надрукувати весь лист, він чималий. Наведемо лише кілька принципових, найважливіших, на наш погляд, моментів. Колектив із двадцяти чотирьох осіб пише: «Нечестивим шляхом(без виборів) на горе села та його жителів пройшла за протекцією в Борщівську сільраду головою Масющенко Г. І. Про те, як страхітливо, беззаконно (щоб утриматись) вона організувала вибори до місцевих Рад у с. Борщеві 4/III-1990 року знають усі керівні органи, починаючи від Радомишльського райвиконкому — основного наставника і покровителя беззаконня. З Верховної Ради УРСР уже двічі направляли наші колективні скарги в Житомирський облвиконком, вмінню мовчати якого можна лише позаздрити, хоч усі факти порушень при перевірці підтвердились, більше того — виявлено відсутність в с. Борщеві сільської виборчої комісії, невмілу підробку всіх виборчих документів».

Тому редакція звертається до Житомирської обласної Ради народних депутатів. Якщо порушення дійсно були, то чому досі не вжито відповідних заходів?

Сподіваємось, що охоронці правопорядку — прокуратура області теж втрутиться і розбереться в роботі у Борщеві завмага Р. С. Бойченко та продавця С. Б. Зінченко. В листі наводиться чимало конкретних фактів про порушення ними правил торгівлі.

І тому копії листа надсилаємо до Житомирського облвиконкому та прокуратури області.

Відділ листів та соціологічної інформації.

Читачі запитують...

ЧИ МОЖНА ВИЖИТИ?

Уважно стежу за виступами Голови Верховної Ради та Голови Ради Міністрів України й розумію так, що вони виступають за суверенітет України, але всі видані Союзом закони запроваджують у дію без змін. Бачу, що слова розходяться з ділом. Чи можна вижити сьогодні при зарплаті 100 — 200 карбованців і при такому підвищенні цін? Чи будуть знижені ціни на хліб, м'ясо, молоко, дитячий одяг? Невже не зрозуміло, що таке різке підвищення цін призведе до різкого зниження народжуваності дітей...

М. ЯКОВЕНКО.

Зарубенці Андрушівського району Житомирської області.

...пропонують

ПОСТУПІТЬСЯ МІСЦЕМ

На мою думку, на Україні потрібно значно скоротити керівний апарат, бо це розсадник бюрократизму. В керівництві повинні бути грамотні, мислячі, енергійні й найголовніше — чесні люди.

М. БОЙКО.

Маріуполь.

..жартують

ТІЛЬКИ ПО КУПОНАХ

Заходжу якось в один з наших магазинів. На полицях — порожнісінько. За прилавком сидить красуня-продавець, читає книгу. Перед нею чудово оформлена табличка: «Товар продається тільки по купонах». А тут хлопці нагодилися, зайшли й заніміли, тільки очима водять то на красуню, то на табличку...

Я. ЗАВАДА.

Львів.

З нашої приймальні

ХОДІННЯ ЗА... ДОВІДКОЮ

Коли почалась Велика Вітчизняна війна, Петрові Федоровичу Черняку було десять років (народився він 15 червня 1931 року в селі Половецьке Бердичівського району Житомирської області).

Коли фашисти окупували Житомирщину, малий Петя Черняк за всяку ціну хотів стати воїном, потрапити до лав Червоної Армії чи хоч до партизанів, щоб бити заклятого ворога.

Нарешті він знайшов те, що шукав. Йому було доручено спочатку доставляти їжу партизанам та підпільникам, а потім розповсюджувати листівки з повідомленням Радянського інформбюро та про події в Країні Рад.

Ось що записано в архівній довідці від 9 січня 1976 року № 13, виданій партійним архівом Житомирського обкому Компартії України на ім'я Черняка Петра Федоровича: «...в період тимчасової окупації території Житомирської області німецько - фашистськими загарбниками з травня 1942 року по січень 1944 року за завданням підпільної організації хутора Білоцерківського Бердичівського району ховав у лісі і надсилав до партизанського загону імені Чапаєва тварин, продукти харчування, розповсюджував підпільні листівки...».

Тепер колишній десятирічний партизан (якому невдовзі виповниться 60 років) мешкає в столиці України місті Києві. Ленінградським райвійськкоматом йому видано посвідчення учасника Вітчизняної війни серія Д № 492585 ще 3 листопада 1980 року. Має Петро Федорович і партизанський квиток № 5373.

А ще має колишній десятирічний партизан фронтові рани і є інвалідом Радянської Армії II групи, але ніяк не може пройти ЛТЕК, щоб переоформити документи як інвалідові Великої Вітчизняної війни.

Ходив Петро Федорович Черняк по різних інстанціях — та все марно. Завітав до приймальні нашої редакції.

Редакція надіслала листа на ім'я начальника управління соціального забезпечення Київського міськвиконкому.

Сподіваємось, що проблема колишнього десятирічного партизана Петра Федоровича Черняка розв'яжеться позитивно.

Іван ДОЛГИЙ,

юрист відділу листів та соціологічної інформації «Голосу України», ветеран Вітчизняної війни та праці.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

На нашому підприємстві передбачається скорочення штату працівників. Які гарантії при звільненні з роботи встановлені для працівників молодше 18 років? — запитує тов. Шапоренко з м. Луганська.

Відомо, що для звільнення робітника або службовця з ініціативи адміністрації за нині діючим законодавством потрібна згода профспілкового комітету підприємства, установи, організації. А для звільнення з ініціативи адміністрації працівника молодше 18 років потрібна ще й згода районної (міської) комісії в справах неповнолітніх. Звільнення такого працівника без згоди хоча б одного з цих органів вважається незаконним і він підлягає поновленню на роботі через суд (ст. 198 Кодексу законів про працю Української РСР).

Згідно з цією ж статтею звільнення робітників і службовців молодше 18 років при скороченні штату; в разі невідповідності працівника посаді або роботі; при поновленні на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу (пункти 1, 2 і 6 ст. 40 Кодексу законів про працю Української РСР) провадиться у виняткових випадках. При звільненні за цими підставами адміністрація зобов'язана працевлаштувати неповнолітнього.

У квітні цього року померла моя мама. В неї була хата в селі. При хаті город 22 сотки. Чи маю я право користуватися всією земельною ділянкою, що була при хаті? — запитує тов. Зозуля з м. Черкаси.

Так, маєте. Згідно з частиною першою ст. 28 Земельного кодексу Української РСР при переході права власності на жилий будинок та господарські будівлі разом з цими об'єктами переходить і право володіння або користування земельною ділянкою без зміни її цільового призначення.

Земельний кодекс УРСР введено в дію з 15 березня 1991 року. Він застосовується до тих правовідносин, до тих прав і обов'язків, які виникнуть після введення кодексу в дію.

Семен КАРЛИЦЬКИЙ, юрист.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

М. Горбачов досі тримає в своїх руках кермо влади, однак його влада стала більш обмеженою. Угода, яку він запропонував керівникам дев'яти республік, дасть переваги кожному з них, закінчаться страйки, припиниться громадянське безладдя, чого добивається М. Горбачов, але не буде заборони на мітинги, що могло б завдати шкоди становищу Б. Єльцина. Такий дух компромісу з'явився і у справі вирішення конституційного конфлікту між центром та республіками... Не вправи з тактичної гімнастики, а конкретна програма реформ необхідна для того, щоб вивести Радянський Союз з найбільш серйозної кризи за всю його історію. Компроміс між двома таборами не є такою програмою. Однак він доводить, що М. Горбачов не має можливості холодно приймати людину, яка одного разу може зайняти його місце... Б. Єльцин нині поділяє відповідальність за радянську економіку, і поділятиме також і дорікання, якщо ситуація не виправиться.

«Таймс» (Англія).

* * *

Пропозиція М. Горбачова укласти Договір про добросусідство і співробітництво (з Японією) — смілива ініціатива, спрямована на законодавче закріплення вже досягнутого рівня відносин і закладення фундаменту їх подальшого поширення. У тім, що після Японії Президент Горбачов відвідав Південну Корею, простежується його задум довести факт існування цієї країни до свідомості неповороткого японського уряду і ділових кіл. Триваючий радянсько - південнокорейський діалог на вищому рівні має конструктивне значення для миру й об'єднання на Корейському півострові та, сподіваємось, піде на користь стабільності в Азії.

«Асахі» (Японія).

* * *

Секретні фонди, що перебувають у розпорядженні президента Іраку Саддама Хусейна, очевидно, є значно більшими, ніж раніше вважалося. Про це свідчать дані, одержані журналістами у Лондоні від колишнього іракського міністра планування Джавада Хашема. За його словами, уже в 1972 році Багдад створив від імені правлячої партії Баас спеціальний фонд, до якого відраховувалося п'ять відсотків усіх доходів країни від продажу нафти. З того часу, як гадає Дж. Хашем, у цьому фонді могло зібратися до 33 мільярдів доларів.

Обговорення у пресі США питання про приховані фінансові ресурси С. Хусейна почалося після того, як стало відомо, що Кувейт, який розраховує одержати від Іраку воєнні репарації, найняв відомого американського слідчого для визначення розмірів гаданих багатств. Цей слідчий дав інтерв'ю телекомпанії Сі-Бі-Ес і заявив, що за останні 10 років на таємні рахунки іракського керівництва було перераховано принаймні 10 мільярдів доларів, одержаних від торгівлі нафтою.

Якщо наведені дані є правильними, тепер ця цифра буде переглянута у бік збільшення більш як у три рази. Але й це ще не все. За словами Дж. Хашема, у розпорядженні Саддама Хусейна є так званий таємний палацовий бюджет, розміри якого на серпень минулого року становили близько 4 мільярдів доларів. Це готівка в іноземній валюті, яка зберігалася в резиденції іракського лідера та в інших місцях.

На даний час у всьому світі заморожені зарубіжні авуари Іраку, які оцінюються приблизно в 3 мільярди доларів. Передбачається, однак, що від Багдада вимагатимуть репарації на значно більшу суму. Найближчим часом заморожуванню мають бути піддані додаткові активи, якими Багдад володіє через підставних осіб.

«Ньюсуік» (США).

Експрес-новини

У Відні розпочала роботу конференція Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) для обговорення наслідків чорнобильської катастрофи.

* * *

Президент США Буш і канцлер Німеччини Коль заявили про потребу надання всебічної допомоги Радянському Союзу. Виступаючи після завершення переговорів у Білому домі, Буш і Коль висловили підтримку Президентові СРСР Горбачову. Але вони не повідомили про конкретні шляхи надання допомоги.

На переговорах у Білому домі сторони обговорили питання європейської безпеки, оборони, проблеми економічної реформи в Радянському Союзі. Було вказано на необхідність присутності американських військ у Німеччині та інших країнах Європи в рамках НАТО для підтримання міцних зв'язків США з європейськими союзниками після закінчення періоду «холодної війни».

* * *

Палата представників американського конгресу затвердила пропозицію, яка передбачає скорочення асигнувань на стратегічну оборонну ініціативу. Президент США Буш запросив на СОІ 5,2 мільярда доларів. Пропозиція палати представників передбачає 3,5 мільярда. З цього питання має проводитися остаточне голосування.

* * *

У Польщі проходить страйк прибиральників сміття, їх підтримали водії тролейбусів Варшави. Профоб'єднання «Солідарність» планує 22 травня провести у всій країні акції протесту проти політики економії, яка регулюється урядом Польщі. Прем'єр-міністр Белецький сказав, що «Солідарність» має право на висловлення своєї думки і реагувати на дії уряду. Він також повідомив, що не має наміру подавати 30 травня у відставку, як про це пишуть деякі газети.

Міні-фейлетони

Куди їм до нас

Народ у нас пішов — і не кажіть... Те йому — не так, а оте — не до вподоби, а оце, взагалі, — «халтура». Комизиться: імпортні автобуси димом обрій закривають, деякі костюмчики з фірмовою наліпкою «Мейд ін...» (коли вони ще бували у продажу) по швах розповзаються, інструкцію до імпортних ліків (знову-таки, з розряду минувшини) без вищої лінгвістичної освіти не засвоїш. Одним словом: що вони там, за рубежем, собі думають?

І не хоче наша людина усвідомити, що автобуси димлять, бо двигуни їхні спеціально під наш неякісний бензин сконструйовано, костюмчик через добу без рукавів залишається, бо пошитий спеціально, аби небіжчика в ньому вирядити — тому й нитки гнилі, ліки розраховані на «забугорного» споживача (а там — страшно сказати — чи не кожний англійською володіє).

Це ми до того, що «там» свій зиск знають. Що ж до «тут», то навіть на недвозначно вигідних справах дивідендів заробити не можемо. Як кажуть фінансисти, спостерігається «ефект втраченої вигоди».

Приміром, чи задумувалися ви коли-небудь, чому це на Заході собаки кусають листонош набагато частіше, ніж у нас? У Австрії до того дійшло, що там щороку 250 зв'язківців (а це для маленької країни більш ніж задосить) зазнають нападу «братів менших». Причому не якихось двірняжок (там їх просто немає), а вівчарок, догів, спаніелів і навіть, даруйте, болонок.

Оскільки капіталісти підходять до будь-якої справи грунтовно, то дослідили й «поштарсько-собачий» феномен. І з'ясувалося, що тамтешніх псів дратує... запах добре вичиненої шкіри, з якої пошиті сумки листонош.

Отут і пригадується термін «ефект втраченої вигоди». Були б ми меткішими, давно б запатентували на міжнародній арені вітчизняну «диво-сумку», у якій наші жіночки-листоноші тягають пошту. Бо є припущення, що стовідсотковий дерматин, з якого ці хлумаки пошито, навряд чи викликав би бодай якісь емоції з боку собак. А так... Обійшлися без нашого досвіду: зокрема, в Австрії керівництву поштової служби рекомендовано замінити в поштарських сумках натуральну шкіру на штучну.

Втім, може, для нас ще не все втрачено? Бо ж до дерматину там так і не додумалися...

Раніше було легше!

Скандал — він завжди скандал. Тим більше, коли пов'язаний з крадіжкою. Відомо, що саме в таких випадках буває: прискіплива поліція, допитливі репортери, бучний суд, заслужена кара винуватцеві і громадський осуд на адресу усієї його сім'ї — аж до дитини-немовляти.

Тепер «помножте» все це на особу злодія, який займає відповідальну посаду в державному департаменті управління освіти та професійного навчання Південно-Африканської Республіки. І тоді бодай приблизно зможете уявити собі, що за лемент зчинився навколо високопоставленого чиновника, який — о, ганьба! — намагався винести (повз касу) жменьку товарів з супермаркету у Преторії.

Ну, вкрав, так вкрав. Мало що у світі буває, і, мабуть, на кожний факт злодійства навряд чи слід було б витрачати друковане слово. Проте цікаво, на що саме зазіхнув злодій? Не повірите: номенклатура прихопленого південноафриканським «несуном» цілком складалася... з канцтоварів, причому — на мізерну суму — 48 рандів. І це тоді, коли в управлінні, де працює злочинець, тих канцтоварів — хоч греблю гати. Проте так людину виховано: з робочого столу — ані кнопочки, ані скріпочки! Не кажучи вже про казенний папір чи то, пробачте на слові, задрипану кулькову ручку!

До речі, про Африку. І про суд. Практично тоді ж, коли високопоставлений чиновник сіпався від сорому на лаві підсудних у Преторії, в угандійській столиці Кампалі переживав стресовий стан інший поважний чолов'яга. Проте, переходячи до суті справи, варто змалювати ситуацію. У них там, в Уганді, конфлікти між водіями й міцевими даішниками прийнято розв'язувати в суді. Так вони розуміють демократію.

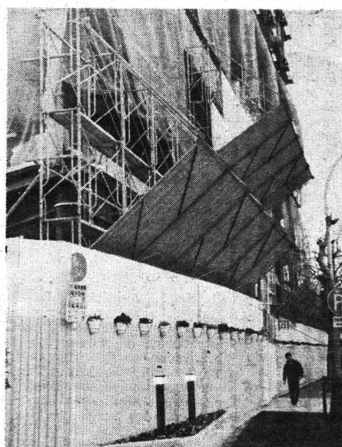
Отже, банальна справа: вождь племені відмовився підкоритися наказові автоінспектора і був оштрафований, втім — аж... на десять доларів. Здавалося б, заплати, вислови подумки своє ставлення до згаданого інспектора і — газуй якомога далі від суду. Що наш герой і зробив. Проте з одним «але»: враховуючи, що інспектором була представниця чарівної статі, обвинувачуваний гордо (і привселюдно) заявив, що «як справжній чоловік з племені баганда, він і надалі не збирається підкорятися диктатові жінок, хай навіть вони будуть у формі блюстителів порядку».

І тут-таки розгорнулася друга дія трагедії. Почувши це кредо, суддя негайно змінив вирок на... шестимісячне ув'язнення «за образу статі служителя поліції». (Виявляється, африканський плюралізм все ж таки виключає неповагу до жінки).

Отож, виклав я дві ції історії й замислився: що ж це діється у країнах, про одну з яких ми донедавна взагалі доброго слова не сказали, а другу вважали такою собі напівроззнутою державою (мовляв, що з неї візьмеш!)? Виявляється, все не так, і слід переглядати усталені політичні стереотипи? Але ж, погодьтеся, як зручно було з ними жити!

Володимир САВЦОВ.

Фотоінформація

НЕ СТРАШНА ЯПОНЦЮ ЦЕГЛИНА

В Японії місце, де ведеться будівництво, загороджується сітками й декоративними щитами (на знімку). Створюються спеціальні конструкції, щоб на перехожого не впала й смітинка, не кажучи вже про цеглину. А вздовж огорожі розташовано охайні клумби й вази з квітами.

ЗАРОБЛЯЄ СОБІ НА ЧАЇ...

Індія — один з найбільших виробників і експортерів чаю, що означає майже 60 відсотків його світового виробництва.

На знімку: дегустація запашного напою — вельми делікатна й відповідальна справа.

Фото ТАРС.

НЕМА ЗЕРНА НЕПРАВДИ ЗА СОБОЮ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Поетові, який відстраждав і відмучився, в якого «нема зерна неправди за собою», мабуть, усе ж таки м'якше постелилася земля на Чернечій горі, ніж на петербурзькому цвинтарі. Але у стократ збідніли б ми, його нащадки, коли б Шевченкова могила і далі залишалася за межами України. Бо Канів став сьогодні справжнім духовним чистилищем для українців. І не тільки для них.

І рокоче бандура, і горить свічка, і гнеться тополя в обіймах травневого вітру. І подає свій прощальний гудок старий пароплав з учасниками походу-реквієму, який пройшов цього року останнім шляхом Кобзаря — з Ленінграда до Канева.

А ми несемо свій хрест. Хрест нелегкої долі нашого народу. І мусимо пам'ятати: чим більше рук його підпиратиме, тим швидше ми той шлях подолаємо. І з найменшими втратами. А орієнтири маємо давні — вони споконвік кликали-манили наших героїчних предків: суверенітет, державність, незалежність.

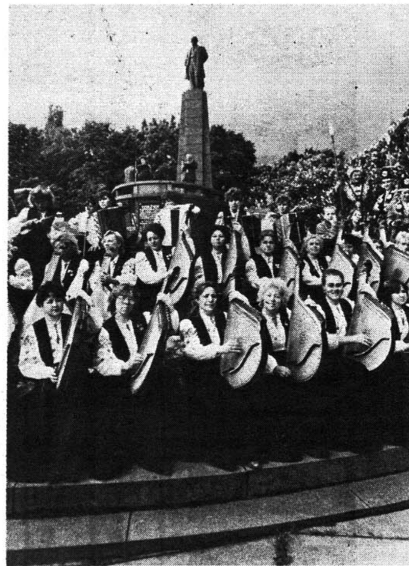
І з нами — Шевченко, який уже стільки літ не перестає нам нагадувати: «Обніміться ж, брати мої...».

Станьмо пліч-о-пліч, забудьмо давні образи, не обнадіюймо наших ворогів новими чварами й амбіціями.

Пам'ятаймо мудрі заповіти великих предків наших, пам'ятаймо про дитячі очі, які з надією дивляться на нас.

Думаймо про вічність, думаймо про Україну.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

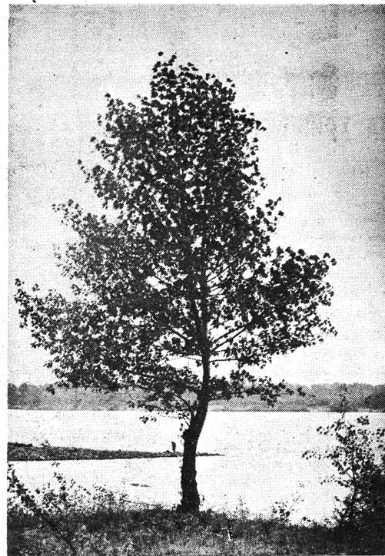

КИЇВ СЬОГОДНІ

Валентина ПИСАНСЬКА

Власний кореспондент «Голосу України» по Києву і Київській області Писанська Валентина Вікторівна. Закінчила Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка.

Працювала в районній, багатотиражній та міській вечірній газеті. Вела питання економіки.

Заслужений журналіст УРСР.

ЗНОВУ ЦВІТУТЬ КАШТАНИ

Так, незважаючи на... і всупереч тому, що... на вулицях і в парках Києва спалахнули свічки каштанів, у ботанічному саду паморочить голови неймовірна повінь квітучого бузку, а на ескалаторах метро цілуються закохані.

Чому я з усього виру подій у столиці України вибрала і не події, а так — буденне життя? Та тому, що, як не дивно, ми, всупереч усьому, не розучилися радіти йому, то є надія, що не все втрачено.

А Київ стоїть. І збираються на його центральній площі мітингуючі — під якими завгодно прапорами — вимагають, закликають, осуджують. І в Київраді депутати крізь словесні баталії усіляких блоків, груп і фракцій, бува, доходять згоди. От недавно прийнято рішення про соціальний захист киян у зв'язку з підвищенням цін — може, трішки воно полегшить життя тим, хто опинився за межею бідності, багатодітним сім'ям та малоімущим.

І, як не дивно, що про це не забувають, у Києві ще підмітають вулиці, поливають газони і слідкують за тим, щоб наше місто мало всі підстави називатися найзеленішим у світі.

А ще Київ готується до двох великих свят. Одне з них за традицією відбудеться 26 травня — День міста. Друге ж відзначатиметься вперше: 16 липня — День незалежності.

І хоч проблем від цього не зменшиться, хай буде свято.

Валентина ПИСАНСЬКА,

власний кореспондент «Голосу України» по Києву і Київській області.

СПОКУТА

Михайлівський Золотоверхий монастир, архітектурну перлину Києва, було знищено в 40-і роки. Тепер маємо спокутувати цей гріх. Українська автокефальна православна церква і футбольний клуб «Динамо», розпочавши відродження пам'ятки культури, дають можливість і нам торкнутися серцем нашої історії. Там, де височів Золотоверхий, встановлено триметровий дерев'яний хрест, а глава УАПЦ владика Мстислав освятив місце, де ще збереглися рештки фундаменту монастиря.

Благослови вас Господь...

Мабуть, мало хто з киян знає, що нинішнє фондосховище Музею народної архітектури і побуту УРСР, що по вулиці Енгельса, 22, займає... чуже приміщення. Понад 80 років цей будинок був культовою спорудою — кірхою святої Катерини, зведеною на кошти общини німецької євангельсько-лютеранської церкви в Києві.

Кірха утримувала притулок для знедолених, а також лютеранське училище, в якому здобували освіту не тільки німці, а й інші громадяни міста і Київської губернії.

Безжалісна хвиля репресій 1937 року і сліду не залишила від общини. Не стало й кірхи, бо нікому в ній було молитись. Але ж, на щастя, люди мають у душі те, що не вмирає, — віру. І от уже нове покоління євангелістів - лютеран клопочеться про відродження общини з тим, щоб реабілітувати німецьку культуру на Україні, відродити традиції благодійності, сприяти розвитку духовності всіх народів, які мешкають у республіці.

Дивовижно, але факт: за кілька місяців при сприянні Комісії з питань культури та духовного відродження Верховної Ради УРСР, постійної комісії у справах політичних, громадських та релігійних організацій, засобів інформації та референдумів Київради общині повернуто кірху.

Нинішньому господарю будинку — музею, надано інше рівноцінне приміщення.

— Благослови і збережи вас Господь, — так подякував за це діяння місцевої влади пастор німецької євангельсько-лютеранської церкви в СРСР О. Клейн.

— У Києві є ще 16 культових храмів, — розповідає голова постійної комісії Київради Володимир Конфедератенко, — що використовуються як сховища та склади. Ми переконані: і їх слід повернути віруючим.

Наступна станція — «Наддніпрянська»

Ще 11,5 кілометра підземки готують до здачі в експлуатацію київські метробудівці. Цього року вони порушать традицію і відкриють рух поїздів не 7 листопада, як це було раніше, а вже 1 жовтня.

Незабаром цим найзручнішим громадським транспортом зможуть користуватися не тільки жителі Печерського району, де прокладено новий маршрут, а й мешканці лівобережного Харківського масиву, яких зі станцією метро «Наддніпрянська» з'єднає нещодавно споруджений Південний міст.

КРАЩЕ ПІЗНО, НІЖ ПІЗНІШЕ

Цікавий документ підготувала робоча група Київського міськвиконкому, яка вивчала стан радіоактивного забруднення столиці України. У ньому, зокрема, зазначається, що внаслідок катастрофи на Чорнобильській АЕС місто зазнало дії радіоактивної газопилової хмари, яка спричинила високу альфа- і бета-активність різних ізотопів, що на 3 — 6 порядків перевищувало допустимі норми. Загальна бета-активність аерозолів повітря в Києві стала на позначці гранично допустимих значень лише в січні 1988 року.

Не краще і з рівнем радіоактивного забруднення поверхневих вод — основних джерел водопостачання міста. Група дійшла висновку, що води Дніпра біля Києва непридатні навіть для зрошування.

Можна, звичайно, тепер посипати собі голову попелом, вимагати кари для винуватців цієї трагедії (за умови, якщо знайдеш їх), піддавати осуду і каятися.

Депутати Київради вирішили діяти. Хоч із запізненням у кілька років, але прийнято рішення про створення безпечних умов проживання киян. В ньому передбачено захист здоров'я мешканців столиці України, поліпшення їх харчування, забезпечення повноцінного відпочинку. І хоч, зважаючи на складну економічну ситуацію, рішення це здається дещо нереальним, але все ж з'являється надія, що й про киян нарешті подбають.

КРОКОМ РУШ НА ХРЕЩАТИК-СТРІТ

Якщо хтось скаже, що нога англійського національного гвардійця ніколи не ступала на Хрещатик, це буде помилкою.

Вони там були.

Щоправда, без зброї, але відчували себе переможцями. Оркестр британської національної гвардії, приїхавши цієї весни на гастролі до Києва, один із своїх концертів з успіхом провів у самому центрі міста.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У КАНАДУ — АЕРОФЛОТОМ, НАЗАД — НА «ЕЙР ЮКРЕЙН»

Недавно в Києві було зареєстровано нове об'єднання «Авіалінії України». Відверто кажучи, самостійною стала тільки вивіска, бо засоби виробництва, як і раніше, належать монополісту — Аерофлоту.

Ми, громадяни України, розуміємо, що до власних крил нам ще далеко. А от канадські туристські фірми до цього факту поставилися однозначно: давай їм подорож на літаках авіакомпанії «Ейр Юкрейн», що означає «Авіалінії України».

І які проблеми, здавалося б? Між Києвом і Торонто існує пряме авіасполучення, отож змінюй звичну вивіску Аерофлоту — і вирушай у мандрівку.

Та все, виявляється, не так просто, бо Іл-62М доведеться орендувати у московських авіаторів. А ті поставили умову: можете писати свою назву, але тільки поруч з нашою і то тільки на один рейс.

Вартість цієї операції — дві тисячі доларів. Кошти знайшлися, та на них ніде купити фарб, що відповідали б світовим стандартам. А оскільки пасажири «туди» не такі вибагливі, як «звідти», то в Торонто відправиться літак Аерофлоту. А там уже канадські майстри своїми фарбами зроблять інший напис, щоб туристи мали задоволення летіти на «Ейр Юкрейн». Отака ціна разової незалежності.

Як кажуть, приїхали! Чи то пак, прилетіли...

РАК — ЦЕ ПОКИ ЩО СТРАШНО!

Повертаючись до надрукованого: «Рак — це не страшно!!»

Таку відповідь даю на інтерв'ю під рубрикою «Сенсація» Марини Дятлової і Наталії Молодцевої з Т. В. Воробйовою під назвою «Рак — це страшно?!» («ГУ», 05.04.91), де в знаку питання звучить сумнів. Мовляв, ми познайомимо читача зараз з такою людиною і з такими фактами, що можна буде вставити заперечення «не» або, принаймні, зняти знак оклику.

Наважився написати цю статтю, незважаючи на ризик, що вона може не побачити світу (адже виступаю проти матеріалу, опублікованого в газеті, до якої надсилаю статтю), ризикую викликати антипатію з боку шановних журналісток і ворожнечу до себе масового читача, ласого на сенсації.

Застерігаю з самого початку — як лікар, вірю у все, що допомагає, незалежно від того, грунтується лікувальний метод на сучасній науковій основі чи ні, можна механізм його дії пояснити з позицій нинішніх наукових досягнень чи не можна. Крім цього, керуюся вірою в те, що ні один лікар не наважиться спеціально не допускати до вивчення, апробації та впровадження методів, які, не завдаючи шкоди здоровій людині, хоча б подають надію на поліпшення здоров'я, не кажучи вже про врятування життя. Навіть тоді, коли ці лікарі тримають у руці скіпетр влади і вершать долю медичної науки. Негативізм з їх боку до пропозицій ентузіастів (медиків і немедиків) можна мотивувати професіональним недовір'ям, прагненням до чіткої аргументації, яка домінує у психологічному стереотипі науковця і якої бракує великій армії сучасних народних цілителів.

Заки подавати чергову «сенсацію», слід заставитися над достовірністю «сенсаційних» даних і в разі конфліктної ситуації вислухати без упередження обидві сторони.

Мені імпонує композиція сторінок газети з виділенням на їх маргіналіях своєрідних мотто. Виокремлені на маргіналіях цієї статті місця відразу викликають цілу низку запитань і непорозумінь. Чому «московські відомства», які 1989 року провели успішну апробацію методу Т. Воробйової, «пальцем не поворухнули, щоб препарат дійшов до хворих»? Невже московські медики такі людиноненависники? Працівники Кримського медінституту... заявили, «ніби немає бажаючих лікуватися за методиками Воробйової». Чому «ніби»? А якщо справді? Журналісти упевнялися в цьому? І знов жахливе обвинувачення: «Скільки смертей на совісті медиків, які гальмували (а дехто й тепер гальмує) впровадження препарату у практику лікування онкологічних хворих?»

Тут же шановні журналісти захищають себе від потоку листів тих, «хто поспішить до письмового столу», і адресують їх до Міністерства охорони здоров'я, «де мають знати попит на методи Тамари Василівни Воробйової». А у неї ж, виявляється, методик лікування «ще 30... в голові».

Суть запропонованого Т. В. Воробйовою методу знаю, але не хочу розголошувати його таємницю. І не наважуюся ставити під сумнів його ефективність публічно. Покаже апробація. Дай Боже, щоб Т. Воробйова врятувала людство і від раку, і від СНІДу.

І ще запитання до шановних журналісток: як можна було із слів біохіміка Т. Воробйової написати, що «за даними комісії, яка вивчає наслідки чорнобильської катастрофи, через рік кожний другий житель України хворітиме на лейкоз»? Хто, де в ланцюзі передачі інформації помилився? Слід же усвідомлювати, що таке лейкоз і що значить, коли уражена ним половина населення!

А тепер деякі аналогії.

На світанку своєї лікарської кар'єри я пережив «епоху» лікування раку чагою, потім — чистотілом. Недавно закінчилася «ера» катрексу. Зовсім недавно відзвучала сенсація фітотерапії раку за методом старшого інженера Інституту ботаніки АН УРСР Я. З. Яворського.

Я збираю вирізки з газет, журналів з медичними «сенсаціями», щоб пізніше переконатися в ефективності останніх. Переді мною інтерв'ю з Я. З. Яворським О. Ільченка («Прапор комунізму», 23.07.89), М. Леликова («Україна», 1989, № 21 і № 46 під заголовками «Як може задкувати рак?», «Рак може задкувати...») і, нарешті, інтерв'ю В. Кузьменка («Молодь України», 27.06.90) під назвою «Експеримент, що нічого не дав?». Тобто в знакові запитання — знов сумнів - обвинувачення. Тому що, мовляв, Я. З. Яворському «чинили опір академічні та адміністративно-командні кола вітчизняної медицини», тому що визнання його методу «закреслило б всю нашу офіційну онкологію — примітивну, страшну і варварську», тому що клінічний експеримент у Київському НДІ онкології проводився не так, як хотів би автор методу (а проводився він, судячи з тексту, з контрольним призначенням хворим плацебо аналогічним випробуваному препаратові за своїми зовнішніми властивостями субстрату). Вчені інституту учена медична рада Міністерства охорони здоров'я не підтвердили ефективності методу. І винні в негативних результатах клінічної апробації лікарі...

Не пам'ятаю випадку, щоб хтось із журналістів виправдовувався або каявся з приводу хибно розрекламованої ним «сенсації». Чому? Професіональна гордість не дозволяє? Адже людині властиво помилятися... Кожний журналіст повинен, якщо не нести, то відчувати відповідальність за свою публікацію, особливо, коли вона подає людям надію на врятування життя, коли хворий, його рідні хапаються за соломинку цієї надії.

Щодо відповідальності.

В газеті «Аргументы и факты» (1988, № 47) з'явилася стаття «Феномен Сарчука». Цікаво... У «Молоді України» (15.01.89) опублікована на цю тему значно більша стаття («Пошуки Сарчука»). Йшлося, як зазначено в преамбулі до статті, про «автора етіологічної діагностики захворювань» підполковника медичної служби В. М. Сарчука, який знайшов простий і ефективний експрес-метод діагностики захворювань і, що головне, прогнозування результативності медикаментозного лікування (призначати чи не призначати хворому той чи інший медикамент?). Вникати в суть та ефективність методу не буду.

Статтю прочитала хвора, яка на цей час лежала в клініці, якою я керую. Захворювання в неї було тяжке, але без загрози для життя. Ми ще мали в резерві деякі лікувальні підходи. І ось вона за всяку ціну проситься до Сарчука. З нею була проведена співбесіда, роз'яснено, що найближчі два тижні лікування повинні подати надії на поліпшення стану здоров'я, а за цей час я свято обіцяв їй знайти шлях до Сарчука. Віднайшов авторку статті, подав їй номери всіх своїх телефонів, описавши особливість ситуації.

Хвора виділялася своїм психоемоційним статусом, так що ми навіть запросили на консультацію психіатра, який нічого серйозного в неї в межах своєї компетенції не встановив.

Через кілька днів після співбесіди хвора наклала на себе руки, залишивши записку, що нікого у своїй смерті не винить. З життя пішла молода жінка, покинувши двоє малих дітей...

Телефонного дзвінка від авторки рекламної статті про Сарчука я не дочекався.

Цей факт я описав у статті, в якій ішлося про милосердя медика, поданій до газети «Культура і життя». Фрагмент про цю подію із статті вилучили. Спрацювала журналістська солідарність, що й підтвердили несміливо у редакції газети. Написав головному редакторові «Молоді України», отримав суху відписку авторки публікації.

Від людей у білих халатах чекають і справедливо вимагають милосердя. Як часто у моїх колег його бракує. Не вдаватимусь у причини їх «безсердечності» і душевної черствості, але зазначу — якщо явище набирає характеру соціального і стає масовим, треба обвинувачувати не окремих людей, а шукати глибинних коренів його походження.

Хоч це звучить риторично, але чи не повинні журналісти при публікації подібних сенсаційних матеріалів керуватися і почуттям милосердя до людини, до суспільства?

Соціальні, моральні, психологічні корені попиту на сенсації в медицині і відповідне задоволення цього попиту з боку журналістів заслуговують окремого обговорення. Розумію, що кожний журналіст шукає цікавого матеріалу, хоче привабити і здивувати читача, особливо сьогодні, коли багатьом газетам загрожує скорочення тиражів і крах.

Погоджуюся, що не можна встановлювати цензури над публікаціями. Але за фахові інтерв'ю, особливо у нефахівців, а такими найчастіше є нинішні сенсаційні цілителі, повинні братися люди підготовлені. Журналіст у погоні за сенсаційним успіхом повинен керуватися здоровим глуздом і зважувати соціальні та моральні наслідки мовленого ним слова.

Що стосується медицини, то чому б не порадитися з розумною особою з «поза» академічних та не адміністративно-командних кіл вітчизняної медицини? Чому б у кінці «сенсаційної» публікації не вмістити коментар компетентного у відповідній галузі фахівця?

Та повернемося до того, з чого починали.

Чому ж усе-таки рак — це поки що страшно? А тому, що пізно розпізнається через брак сучасної діагностичної апаратури, через соціально обумовлений низький рівень санітарної та загальної культури населення, через відсутність використовуваних у цивілізованому світі методів і засобів лікування. Та й тому, що далеко не до кінця розгадана біологічна природа ракового переродження клітин та їх злоякісного росту.

Любомир ПИРІГ,
народний депутат Української РСР, доктор медичних наук, професор.

ГОЛОВНОМУ РЕДАКТОРУ ГАЗЕТИ «ГОЛОС УКРАЇНИ» ТОВ. ПРАВДЕНКУ С. М.

Шановний Сергію Макаровичу!

Комісія Верховної Ради Української РСР з питань здоров'я людини обговорила статтю М. Дятлової та Н. Молодцевої «Рак—це не страшно!!» («Голос України», 05. 04. 91).

Комісія вважає, що редакції друкованого органу Верховної Ради необхідно ставитися до публікації подібних матеріалів настороженіше та відповідальніше.

Одночасно комісія просить опублікувати статтю голови підкомісії з питань збереження генетичного фонду населення України, народного депутата Любомира Пирога, в якій широко й справедливо порушується питання про доцільність «сенсаційних» повідомлень у галузі медицини, моральну відповідальність за них журналістів.

З повагою
голова комісії П. І. ВІЦЯК.

ДАЙТЕ ЛЮДЯМ ШАНС

Передусім уточнимо: заголовок інтерв'ю звучить не зовсім так, як трактується в листі до редакції. «Рак — це не страшно?!» — відчувається різниця? На нашу думку — так. До речі, у газеті МОЗ УРСР «Ваше здоров'я» вийшов матеріал, заголовок якого однозначно стверджує: «Ліки від раку винайдено». Але це — деталь. Звернімося до суті справи.

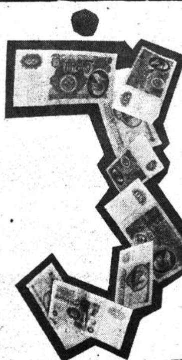
У науковій праці Т. Воробйової «Імунна система вищого порядку» не тільки розгадано біологічну природу переродження клітин на злоякісні, а й винайдено механізм перетворення їх на нормальні з відновленням втрачених функцій. Її методики є технічними вирішеннями способу впливу на цю імунну систему. Їх визнано науково обгрунтованими. Хто визнав? Науково-дослідний інститут Державної патентної експертизи, тобто найвищий компетентний орган у справах винаходів і відкриттів.

Чи треба було рекламувати відкриття Воробйової? Може, і не треба було б, якби існував інший спосіб примусити наших бюрократів повернутися обличчям до горя людського. А то ж його немає, і залишається сказати людям: маєте шанс на життя — тож боріться за нього. Виправдання нам — долі тих хворих, яким офіційна медицина відмовила у надії на одужання, але які таки одужують завдяки «Вітуриду».

Так, ми порадили тим, хто потребує допомоги, звертатися до Міністерства охорони здоров'я. Але не тому, що боялися потоку листів. Вони все одно надходять тисячами. Але ж не редакція, а МОЗ має приймати рішення щодо випробування методик Воробйової та впровадження їх у клініках республіки. Наскільки нам відомо, цього не заперечує міністр охорони здоров'я Ю. Спіженко. Інша справа, що він не має можливості особисто стежити за ходом клінічних випробувань, а ті, кому він це довірив, довіри не виправдовують. Окремої розмови заслуговує ця тема, а тут обмежимося тільки тим, що скажемо: медичний персонал Інституту гематології, який має проводити випробування, створив нестерпну психологічну атмосферу для групи хворих, що лікуються «за Воробйовою», не забезпечує пацієнтів зазначеними у протоколі препаратами і інвентарем, у порушення інструкції інактивував основний препарат і ним, що по суті втратив силу, «лікував» людей у тяжкому стані — чим фактично зробив замах на здоров'я і саме життя хворих.

Міркуючи так, що зараз не до чвар, не будемо відволікатися на дискусії щодо інших імен і методик. А у відповідь на заклик до милосердя просимо голову Комісії Верховної Ради УРСР з питань здоров'я людини П. Віцяка та голову підкомісії з питань збереження генетичного фонду населення України Л. Пирога взяти під опіку справу, яка того потребує. Витрачені зусилля буде винагороджено врятованими життями. Кому, як не медикам, знати ціну такої винагороди?

Марина ДЯТЛОВА,
Наталія МОЛОДЦЕВА.

НСТРУМЕНТ У РУКАХ ДЕР

САМЕ ТАК МОЖНА СКАЗАТИ ПРО ФІНАНСИ СУВЕРЕ

Незалежна думка

Василик Остап Дмитрович, доктор економічних наук, завідуючий відділом комплексного проектування автоматизованих систем фінансових розрахунків Обчислювального центру Міністерства фінансів УРСР, автор чотирьох монографій, підручника. Працював податковим інспектором, економістом Тернопільського міськфінвідділу, викладав у Київському інституті народного господарства. Багато років займається проблемами територіальних фінансів. Глибокі дослідження цих проблем, копіткий аналіз знайшли своє відображення у докторській дисертації, монографії. Ця стаття — лише невеличкий доробок тривалого наукового пошуку вченого.

У ВСІ ЧАСИ ФІНАНСИ БУЛИ НАЙМОГУТНІШИМ ІНСТРУМЕНТОМ У РУКАХ ДЕРЖАВИ, ЯК ДЛЯ ЇЇ ЗБАГАЧЕННЯ І ПРОЦВІТАННЯ, ТАК І ДЛЯ ПРИГНОБЛЕННЯ СВОЇХ СПІВВІТЧИЗНИКІВ І НЕРОЗУМНОГО МАРНУВАННЯ ЇХ ПРАЦІ. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ БАГАТА ПРИКЛАДАМИ ЯК ПОЗИТИВНОГО, ТАК І НЕГАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ. НА ЖАЛЬ, ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСІВ У НАШІЙ СОЦІАЛІСТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ ДО ПОЗИТИВНИХ ПРИКЛАДІВ ВІДНЕСТИ НЕ МОЖНА.

ГОЛОВНИЙ БАР'ЄР

Суверенітет союзної республіки, якщо розглядати тільки його фінансовий аспект, виражається в праві володіння, розпорядження і користування всіма фінансовими ресурсами, створеними на території республіки. Розмежування прав серед суб'єктів здійснюється законодавством суверенної республіки в галузі фінансів.

Можна стверджувати, що суверенітет, національний, державний, політичний, і тим більш економічний, залишиться побажанням, якщо не буде фінансової бази для його здійснення, яка ґрунтується на законодавстві республіки, що регулює всю систему фінансових відносин на її території.

Нині здійснення всього сказаного вище має серйозні перешкоди. Це, в першу чергу, чинне союзне фінансове законодавство і видані на його основі підзаконні акти Міністерства фінансів СРСР. Принцип тут закладений простий: усі доходи країни поділяються на закріплені і регулюючі. Основна маса — це доходи, закріплені за союзним бюджетом. Вони ж виступають регулюючими щодо нижчестоящих бюджетів (республіканського і місцевого). У цій простоті прихований їх головний недолік. Спочатку вилучається значна частина фінансових ресурсів у союзний бюджет, а потім розподіляється поза зв'язком з сумою вилучення на даній території.

Так, у 1990 році витрати державного бюджету республіки покривалися тільки на 36,2 відсотка власними доходами, решта — відрахуваннями від загальносоюзних доходів, хоча ці загальносоюзні доходи створені в республіці і, по суті, є її власністю. Немає потреби зайвий раз доводити практичну, наукову неспроможність такої системи, вона — очевидна. Це і підтверджує нинішній фінансовий стан у народному господарстві і в державі в цілому.

Не можна, проте, не відзначити її головний недолік. Це фіскальний ухил і суб'єктивний перерозподіл, коли відсутній зв'язок між розміром споживання і результатом діяльності. Система дає можливість завжди вилучити в розпорядження союзних органів стільки, скільки їм потрібно. У цій системі завжди всі — прохачі і всі — жебраки.

АБО ПАН, АБО БУДЕ, ЯК І РАНІШЕ

Єдиний вихід із ситуації, що склалася, вбачається в тому, що взаємовідносини республіки і центру повинні будуватися на принципах Декларації про державний суверенітет України. Це положення є важливою умовою нормального економічного і соціального розвитку. Нині найголовніше — зосередити увагу на створенні фінансової системи суверенної республіки. Ця система вищого порядку в практичному плані виступає як економічна абстракція і включає системи нижчого рівня. До них треба віднести: податкову систему, бюджетну систему, кредитну систему, валютну систему, систему фінансів господарських ланок економіки, систему фінансів установ і організацій невиробничої сфери.

Фінансова незалежність можлива тільки тоді, коли сформовані і законодавчо закріплені всі вказані складові елементи фінансової системи. Відсутність хоча б однієї з них призводить до відпливу фінансового потенціалу республіки і скорочення її фінансових можливостей.

На території республіки повинні вилучатися тільки податки, передбачені її податковою системою, а взаємовідносини з союзним бюджетом здійснюються через державний бюджет республіки. Не менш важливе законодавче закріплення фінансової системи виробничої і невиробничої сфер. Відсутність законодавчого регулювання призводить до економічного всевладдя центральних економічних і галузевих відомств. Регулювання здійснюється їх підзаконними актами, де завжди багато заборонних обмежень і необґрунтований перерозподіл.

Наявність кредитної системи суверенної республіки дає можливість розширити її фінансові можливості за рахунок повного використання всіх кредитних джерел у заміну нині визначених центром лімітів кредитування, занижених приблизно в два з половиною рази. Створення республіканської валютної системи — дуже складне питання, але це найдійовіший інструмент захисту фінансової незалежності республіки та інтересів її населення. Воно дійове тоді, коли темпи виробництва у республіці вищі від середньосоюзних, а бюджет республіки зводиться без дефіциту. Твердження про те, що створення власної валютної системи недоцільне і шкідливе, не має серйозної наукової основи. Тут беруть гору суто психологічні та емоційні чинники.

Єдина грошова одиниця у відносинах між суверенними республіками — вимога вищого рівня їх економічного розвитку, якого вони покликані досягти самостійно, захищаючи свої інтереси.

Зміна структури економіки, створення економічних та організаційних основ переходу до ринку, роздержавлення власності, проведення земельної реформи, вдосконалення і розвиток соціальної сфери, науки і культури — все це потребує рішучих кроків щодо створення фінансової системи суверенної республіки.

При її створенні першочергове значення набуває точний облік і, на його основі, аналіз системи утворення і використання фінансових ресурсів у республіці, взаємодії республіки і Союзу, визначення її реального фінансового потенціалу. Для досягнення цієї мети необхідна, насамперед, розробка зведених територіальних фінансових балансів на рівні республіки, областей і районів. Баланси повинні розроблятися планові і звітні, тільки вони можуть дати повну картину фінансових можливостей республіки, а також областей і районів у реалізації участі у фінансуванні фондів фінансових ресурсів вищестоящих ланок управління.

Зведені територіальні фінансові баланси повинні розглядатися нарівні з бюджетом і публікуватися для загального ознайомлення. Гласність при розгляді загального фінансового стану відповідної території і республіки в цілому допомогла б зняти багато питань, насамперед позбутись утриманських ілюзій, коли всі вимагають збільшення асигнувань і ніхто не вказує джерела. Одне слово, стане можливим привести у відповідність витрати з досягнутими результатами в територіальному розрізі.

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ?.. ПОКИ ЩО НІ

Розмір фінансових ресурсів республіки залежить, насамперед, від величини створюваного сукупного суспільного продукту і національного доходу. В Українській РСР структура фінансових ресурсів і їх співвідношення з національним доходом за минулі 20 років характеризується такими даними:

(у млрд. крб.).

	1970 р.	1980 р.	1990 р. (розрахунок)	Зростання у 1990 р. до 1970 р. в %
Національний доход	54,8	77,0	117,7	214,7
Фінансові ресурси в т. ч.	40,6	63,4	119,8	295,0
Грошові нагромадження	30,3	40,8	75,3	248,5
Амортизаційні відрахування	5,9	12,8	21,4	362,7
Довгостроковий кредит	0,9	2,5	3,5	388,8
Інші доходи	3,5	7,3	19,6	560,0

Основа зростання фінансових можливостей у республіці — це грошові нагромадження. За минулі двадцять років вони виросли в 2,48 раза. Це досить високе зростання, якщо його розглядати поза зв'язком з іншими показниками розвитку економіки республіки. Детальний аналіз темпів зростання окремих статей доходів з урахуванням чинників, що впливають на кожну з них, вимагає спеціального розгляду. Проте в першу чергу слід сказати, що саме в двадцятиріччі, яке ми розглядаємо, спостерігається різке падіння ефективності виробництва. Рентабельність у промисловості знизилася з 21,8 відсотка в 1970 році до 15,1 відсотка в 1990 році.

Далася взнаки технічна і технологічна відсталість більшості галузей народного господарства, висока матеріалоємність і енергоємність національного доходу. Виросли втрати і непродуктивні витрати. До кінця XII п'ятирічки вони становили в середньому 4 мільярди карбованців на рік. Зростання прибутку значною мірою досягнуто за рахунок підвищення цін.

Ефективність економіки, темпи її зростання започатковуються у структурі доходів і витрат, мобілізованих до використання на території республіки. У зв'язку з цим заслуговує на увагу розгляд показників зведеного територіального фінансового балансу по УРСР за минулі 20 років. Вони характеризуються такими даними:

(в млрд. крб.).

	1970 р.	1980 р.	1990 р. (розрахунок)	Зростання в 1990 р. до 1970 р. в %
Прибуток	17,7	19,6	49,1	288,8
Податок з обороту	9,3	15,8	20,4	219,3
Відрахування до фондів соціального страхування та забезпечення	1,8	3,0	7,9	438,8
Амортизаційні відрахування	5,9	12,8	21,4	362,7
Інші доходи господарств	1,5	3,3	5,4	360,0
Інші доходи бюджету	1,2	2,2	5,1	425,0
Надходження коштів від населення	2,3	4,1	7,0	304,3
Довгостроковий кредит банків	0,9	2,5	3,5	388,8
Разом	40,6	63,3	119,8	295,0

Витрати
Витрати н… вкладен…
Витрати на… ремонт
Відрахува… економі… вання
Дотації … різниц…
Витрати … культур…
Витрати н…
Витрати б… управлі…
Інші витра… дарськи…
Інші витра…
Витрати н… резервів…
Передача … союзного…
Разом

Нар… в рес… рюється в… вий потен… ливість … питань … ціального … навіть ці… дозволяют… гативних … ванні ре…

Так, з… на 289 ві… можна не … його зро… значною … виплат до… господарс… реробним … вості. П… сальдо зро… становити… сотків. Це… темпів зр… ного дохо… ження те… датку з … вплив… ня тем… ції. Близ… зростання… досягнуто … шення йо…

Сталося… амортизац… і відра… ціальне … пасивні д… жальні п… нальним … зростання… що в … ництві бі… лось осно… дових рес… підсумку … теризує з… ності вир…

Слід ві… ники зрос… виробницт… ресурсів … равлення… тів у ціло… республік… що його … сокими … витрати н… і різниці … відрахува… номічного… відповідно… Слід урах… році ця т… ся. У зв'… вугільної … республік… кування … закупівел… госппроду… туть в се… но з 1990… Аналогічн…

...НТ У РУКАХ ДЕРЖАВИ —

...А СКАЗАТИ ПРО ФІНАНСИ СУВЕРЕННОЇ РЕСПУБЛІКИ

При її створенні першочергове значення набуває точний облік і, на його основі, аналіз системи утворення і використання фінансових ресурсів у республіці, взаємодії республіки і Союзу, визначення її реального фінансового потенціалу. Для досягнення цієї мети необхідна, насамперед, розробка зведених територіальних фінансових балансів на рівні республіки, областей і районів. Баланси повинні розроблятися планові і звітні, тільки вони можуть дати повну картину фінансових можливостей республіки, а також областей і районів у реалізації участі у фінансуванні фондів фінансових ресурсів вищестоящих ланок управління.

Зведені територіальні фінансові баланси повинні розглядатися нарівні з бюджетом і публікуватися для загального ознайомлення. Гласність при розгляді загального фінансового стану відповідної території і республіки в цілому допомогла б зняти багато питань, насамперед позбутись утриманських ілюзій, коли всі вимагають збільшення асигнувань і ніхто не вказує джерела. Одне слово, стане можливим привести у відповідність витрати з досягнутими результатами в територіальному розрізі.

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ?.. ПОКИ ЩО НІ

Розмір фінансових ресурсів республіки залежить, насамперед, від величини створюваного сукупного суспільного продукту і національного доходу. В Українській РСР структура фінансових ресурсів і їх співвідношення з національним доходом за минулі 20 років характеризується такими даними:

(у млрд. крб.).

	1970 р.	1980 р.	1990 р. (розрахунок)	Зростання у 1990 р. до 1970 р. в %
Національний доход	54,8	77,0	117,7	214,7
Фінансові ресурси в т. ч.	40,6	63,4	119,8	295,0
Грошові нагромадження	30,3	40,8	75,3	248,5
Амортизаційні відрахування	5,9	12,8	21,4	362,7
Довгостроковий кредит	0,9	2,5	3,5	388,8
Інші доходи	3,5	7,3	19,6	560,0

Основа зростання фінансових можливостей у республіці — це грошові нагромадження. За минулі двадцять років вони виросли в 2,48 раза. Це досить високе зростання, якщо його розглядати поза зв'язком з іншими показниками розвитку економіки республіки. Детальний аналіз темпів зростання окремих статей доходів з урахуванням чинників, що впливають на кожну з них, вимагає спеціального розгляду. Проте в першу чергу слід сказати, що саме в двадцятиріччі, яке ми розглядаємо, спостерігається різке падіння ефективності виробництва. Рентабельність у промисловості знизилася з 21,8 відсотка в 1970 році до 15,1 відсотка в 1990 році.

Далася взнаки технічна і технологічна відсталість більшості галузей народного господарства, висока матеріалоємність і енергоємність національного доходу. Виросли втрати і непродуктивні витрати. До кінця XII п'ятирічки вони становили в середньому 4 мільярди карбованців на рік. Зростання прибутку значною мірою досягнуто за рахунок підвищення цін.

Ефективність економіки, темпи її зростання започатковуються у структурі доходів і витрат, мобілізованих до використання на території республіки. У зв'язку з цим заслуговує на увагу розгляд показників зведеного територіального фінансового балансу по УРСР за минулі 20 років. Вони характеризуються такими даними:

(в млрд. крб.).

	1970 р.	1980 р.	1990 р. (розрахунок)	Зростання в 1990 р. до 1970 р. в %
Прибуток	17,7	19,6	49,1	288,8
Податок з обороту	9,3	15,8	20,4	219,3
Відрахування до фондів соціального страхування та забезпечення	1,8	3,0	7,9	438,8
Амортизаційні відрахування	5,9	12,8	21,4	362,7
Інші доходи господарств	1,5	3,3	5,4	360,0
Інші доходи бюджету	1,2	2,2	5,1	425,0
Надходження коштів від населення	2,3	4,1	7,0	304,3
Довгостроковий кредит банків	0,9	2,5	3,5	388,8
Разом	40,6	63,3	119,8	295,0

Витрати	2	3	4	5
Витрати на капітальні вкладення	12,9	21,3	28,2	217,0
Витрати на капітальний ремонт	3,1	5,8	10,2	329,0
Відрахування у фонди економічного стимулювання	2,0	3,8	10,3	705,0
Дотації [illegible] лати різниц[illegible] цінах	0,9	1,2	13,0	1444,4
Витрати на соціально-культурні заходи	7,1	12,0	22,1	311,2
Витрати на науку	1,3	2,3	3,9	300,0
Витрати бюджету на управління	0,2	0,3	0,3	150,0
Інші витрати господарських організацій	2,1	1,9	5,2	247,6
Інші витрати бюджету	1,8	2,4	3,9	216,6
Витрати на створення резервів	0,3	0,3	1,2	400,0
Передача ресурсів до союзного бюджету	8,9	12,0	17,7	198,8
Разом	40,6	63,3	119,8	295,0

Нар[illegible] дані засвід[illegible]ють: в рес[illegible] щоріч[illegible] творюється величезний фінансовий потенціал, який дає можливість вирішувати багато питань економічного і соціального розвитку. Проте навіть ці загальні цифри дозволяють помітити ряд негативних тенденцій у формуванні ре[illegible]сів.

Так, з[illegible]ом при[illegible]к зріс на 289 відсотків. Але не можна не зважити на те, що його зростання досягнуто значною мірою за рахунок виплат дотацій на сільськогосподарську продукцію переробним галузям промисловості. При розрахунках по сальдо зростання прибутку становитиме всього 20 відсотків. Це значно нижче від темпів зростання національного доходу. Сталося зниження темпів зростання податку з обороту. Основний вплив [illegible] справи[illegible] ження темп[illegible] випуску [illegible]родукції. Близько 60 відсотків зростання податку з обороту досягнуто за рахунок збільшення його ставок.

Сталося значне зростання амортизаційних відрахувань і відрахувань на соціальне страхування. Це пасивні джерела, і випереджальні порівняно з національним доходом темпи їх зростання свідчать про те, що в суспільному виробництві більше використовувалось основних фондів і трудових ресурсів. У кінцевому підсумку це також характеризує зниження ефективності виробництва.

Слід відзначити, що чинники зростання ефективності виробництва і фінансових ресурсів зумовлюються направленням витрачення коштів у цілому на території республіки. Так, за період, що його ми розглядаємо, високими темпами зростали витрати на виплату дотацій і різниці в цінах, а також відрахування у фонди економічного стимулювання, відповідно в 14 і 7 разів. Слід ураховувати, що в 1991 році ця тенденція збільшиться. У зв'язку з переходом вугільної промисловості до республіканського підпорядкування і введенням нових закупівельних цін на сільгосппродукцію дотації виростуть в середньому порівняно з 1990 роком у три рази. Аналогічну тенденцію мають витрати на капітальний ремонт.

Усе це дає підставу зробити висновок про те, що в республіці за допомогою фінансів здійснюються розподільчі процеси, які негативно впливають на створення нормальних економічних умов розвитку економіки. Так, зростання витрат на виплату дотацій і різниці в цінах свідчить, що за допомогою фінансів нівелюються недоліки ціноутворення. У свою чергу, відсутність реальних цін в економіці — першопричина безгосподарності, втрат, незбалансованості.

При деформованих цінах ніяка економіка нормально розвиватися не може. На дотації і виплати різниці у цінах витрачалось у 1990 році більш як 10 відсотків загального обсягу фінансових ресурсів і понад 30 відсотків бюджету. Цей факт свідчить про аномалії у фінансовому господарстві республіки.

У 1991 році становище ще більше ускладнилось. У зв'язку з дотаційністю у вугільній промисловості, яка перейшла у республіканське відання, розмір дотацій і виплат різниць у цінах перевищить 30 мільярдів карбованців на рік. Це понад 60 відсотків загального обсягу бюджетних ресурсів. По суті, досягнуто повної деформації фінансових відносин.

Відсутність стимулів впровадження у виробництво науково-технічних здобутків обумовлює наявність в експлуатації значної кількості спрацьованого малопродуктивного устаткування, яке потребує великих затрат на капітальний ремонт. До кінця XII п'ятирічки щороку на капітальний ремонт витрачалося більш як 9 мільярдів карбованців. У капітальному ремонті зайнята значна частина виробничих фондів, витрачаються матеріальні і трудові ресурси. Витрати на капітальний ремонт суттєво скорочують інвестиційні можливості республіки.

Не можна не відмітити зростання відрахувань у фонди економічного стимулювання поза зв'язком із зростом обсягів та ефективністю виробництва. За минулі 20 років обсяг ресурсів, направлених на матеріальне стимулювання, зріс більш як у сім разів при зростанні національного доходу в 2,4 раза.

Відсутність чітких критеріїв відрахувань у фонди залежно від зростання ефективності виробництва призвела до значного перекосу у розмірах оплати праці і до-...

ХТО У КОГО НА Ш...

Проте це лише найбільш загальні закономірності використання фінансових ресурсів, що відбуваються в економіці і потребують вжиття певних заходів з боку органів управління республіки. Але вжиття таких за-...

	1970 р.	1980 р.	1990 р. (розрахунок)
Усіх фінансових ресурсів в. т. ч.	40,8	63,3	119,8
Зосереджено в державному бюджеті республіки	13,5	24,7	44,6
Передано до союзного бюджету	8,9	12,0	17,7
Залишено в розпорядженні господарства	18,4	26,6	57,5

У розпорядженні органів управління республіки зосереджено близько 40 відсотків усіх ресурсів.

Якщо проаналізувати напрям використання бюджетних коштів, то виявиться, що понад 25 відсотків — це згадувані раніше дотації і виплати різниці у цінах. Вони штучно збільшують обсяги бюджетних ресурсів і деформують перерозподільчі процеси. Якщо очистити бюджетні ресурси від зайвих форм перерозподілу, то реальних фінансових ресурсів буде значно менше у розпорядженні держави. Всього 25 — 28 відсотків обсягу. Це явно недостатньо, щоб активно проводити соціальну, інвестиційну політику. У цьому вся слабина існуючої фінансової системи республіки, її обмеженість, джерело постійного дефіциту.

Важливою вимогою для оздоровлення фінансів є звільнення бюджету від непродуктивних витрат, які пасивно впливають на економіку. Але не тільки це знижує активність бюджетної системи. Не менш важливою є можливість впливати на використання ресурсів, які залишаються у розпорядженні господарських органів.

Сьогодні це велика сума: понад 57 мільярдів, або близько 49 відсотків, загального обсягу фінансових ресурсів. За допомогою економічних результатів, важелів і стимулів республіка могла б впливати на використання цих ресурсів у потрібному напрямі. Проте для цього потрібна розвинута система оподаткування, законодавче закріплення фінансових прав суб'єктів господарювання.

Але першочерговий захід має полягати в тому, щоб податкове законодавство республіки поширювалось на всі господарські суб'єкти, розташовані на території республіки.

Сьогодні при дії загальносоюзного податкового законодавства республіка практично не бере участі у формуванні і використанні фінансових ресурсів, які залишаються у господарських ланках економіки. Але якщо на підприємствах і в організаціях союзно-республіканського підпорядкування певний непрямий вплив зберігається, то підприємства і організації союзного підпорядкування взагалі випадають з-під цього впливу.

У масштабах нашої республіки це близько 22 міль-...

...КАВИ —

...НОЇ РЕСПУБЛІКИ

	2	3	4	5
...пітальні	12,9	21,3	28,2	217,0
...тальний	3,1	5,8	10,2	329,0
...фонди ...стимулю-	2,0	3,8	10,3	705,0
...и ...х	0,9	1,2	13,0	1444,4
...ціально- ...оди	7,1	12,0	22,1	311,2
...ку	1,3	2,3	3,9	300,0
...у на	0,2	0,3	0,3	150,0
...спо- ...анізацій	2,1	1,9	5,2	247,6
...оджету	1,8	2,4	3,9	216,6
...рення	0,3	0,3	1,2	400,0
...сів до ...кету	8,9	12,0	17,7	198,8
	40,6	63,3	119,8	295,0

...засвід[illegible]ють:
...річ[illegible]тво-
...зний фінансо-
...кий дає мож-
...увати багато
...мічного і со-
...тку. Проте
...гальні цифри
...ітити ряд не-
...цій у форму-

...при[illegible]к зріс
...в. Але не
...ити на те, що
... досягнуто
... за рахунок
...на сільсько-
...одукцію пе-
...ям промисло-
...зрахунках по
...я прибутку
...ого 20 від-
...но нижче від
...ня національ-
... Сталося зни-
...ростання по-
... Основний
...ви[illegible]жен-
...ку[illegible]одук-
...60 відсотків
...ку з обороту
...хунок збіль-
...вок.
...не зростання
... відрахувань
... на со-
...ування. Це
..., і виперед-
...о з націо-
...м темпи їх
...ать про те,
...ьному вироб-
...користовува-
...фондів і тру-
... У кінцевому
...акож харак-
...ня ефектив-
...ва.
...ти, що чин-
... ефективності
... фінансових
...люються нап-
...ачення кош-
...на території
...к, за період,
...глядаємо, ви-
...ми зростали
...ату дотацій
...х, а також
... фонди еко-
...тимулювання,
... 14 і 7 разів.
...и, що в 1991
...я збільшить-
... з переходом
...словості до
...го підпоряд-
...нням нових
... цін на сіль-
...отації вирос-
...му порівня-
...и у три рази.
...енцію мають

витрати на капітальний ремонт.

Усе це дає підставу зробити висновок про те, що в республіці за допомогою фінансів здійснюються розподільчі процеси, які негативно впливають на створення нормальних економічних умов розвитку економіки. Так, зростання витрат на виплату дотацій і різниці в цінах свідчить, що за допомогою фінансів нівелюються недоліки ціноутворення. У свою чергу, відсутність реальних цін в економіці — першопричина безгосподарності, втрат, незбалансованості.

При деформованих цінах ніяка економіка нормально розвиватися не може. На дотації і виплати різниці у цінах витрачалось у 1990 році більш як 10 відсотків загального обсягу фінансових ресурсів і понад 30 відсотків бюджету. Цей факт свідчить про аномалії у фінансовому господарстві республіки.

У 1991 році становище ще більше ускладнилось. У зв'язку з дотаційністю у вугільній промисловості, яка перейшла у республіканське відання, розмір дотацій і виплат різниць у цінах перевищить 30 мільярдів карбованців на рік. Це понад 60 відсотків загального обсягу бюджетних ресурсів. По суті, досягнуто повної деформації фінансових відносин.

Відсутність стимулів впровадження у виробництво науково-технічних здобутків обумовлює наявність в експлуатації значної кількості спрацьованого малопродуктивного устаткування, яке потребує великих затрат на капітальний ремонт. До кінця XII п'ятирічки щороку на капітальний ремонт витрачалося більш як 9 мільярдів карбованців. У капітальному ремонті зайнята значна частина виробничих фондів, витрачаються матеріальні і трудові ресурси. Витрати на капітальний ремонт суттєво скорочують інвестиційні можливості республіки.

Не можна не відмітити зростання відрахувань у фонди економічного стимулювання поза зв'язком із зростом обсягів та ефективністю виробництва. За минулі 20 років обсяг ресурсів, направлених на матеріальне стимулювання, зріс більш як у сім разів при зростанні національного доходу в 2,4 раза.

Відсутність чітких критеріїв відрахувань у фонди залежно від зростання ефективності виробництва призвела до значного перекосу у розмірах оплати праці і досягнутих результатів. Фонди економічного стимулювання в першу чергу стали тим каналом надходження коштів у розпорядження населення, що призвів до розладу ринку і утворення невідповідності між грошовими і товарними фондами у республіці.

ХТО У КОГО НА ШИЇ?

Проте це лише найбільш загальні закономірності використання фінансових ресурсів, що відбуваються в економіці і потребують вжиття певних заходів з боку органів управління республіки. Але вжиття таких заходів прямо залежить від того, де розміщено ресурси, хто їх використовує. Сьогодні розміщення фінансових ресурсів, утворених на території республіки, характеризується такими даними:

(млрд. крб.).

	1970 р.	1980 р.	1990 р. (розрахунок)	Зростання в 1990 р. до 1970 р., в %
Усіх фінансових ресурсів	40,8	63,3	119,8	295,0
в. т. ч.				
Зосереджено в державному бюджеті республіки	13,5	24,7	44,6	330,3
Передано до союзного бюджету	8,9	12,0	17,7	198,8
Залишено в розпорядженні господарства	18,4	26,6	57,5	301,2

У розпорядженні органів управління республіки зосереджено близько 40 відсотків усіх ресурсів.

Якщо проаналізувати напрям використання бюджетних коштів, то виявиться, що понад 25 відсотків — це згадувані раніше дотації і виплати різниці у цінах. Вони штучно збільшують обсяги бюджетних ресурсів і деформують перерозподільчі процеси. Якщо очистити бюджетні ресурси від зайвих форм перерозподілу, то реальних фінансових ресурсів буде значно менше у розпорядженні держави. Всього 25 — 28 відсотків обсягу. Це явно недостатньо, щоб активно проводити соціальну, інвестиційну політику. У цьому вся слабина існуючої фінансової системи республіки, її обмеженість, джерело постійного дефіциту.

Важливою вимогою для оздоровлення фінансів є звільнення бюджету від непродуктивних витрат, які пасивно впливають на економіку. Але не тільки це знижує активність бюджетної системи. Не менш важливою є можливість впливати на використання ресурсів, які залишаються у розпорядженні господарських органів.

Сьогодні це велика сума: понад 57 мільярдів, або близько 49 відсотків, загального обсягу фінансових ресурсів. За допомогою економічних результатів, важелів і стимулів республіка могла б впливати на використання цих ресурсів у потрібному напрямі. Проте для цього потрібна розвинута система оподаткування, законодавче закріплення фінансових прав суб'єктів господарювання.

Але першочерговий захід має полягати в тому, щоб податкове законодавство республіки поширювалось на всі господарські суб'єкти, розташовані на території республіки.

Сьогодні при дії загальносоюзного податкового законодавства республіка практично не бере участі у формуванні і використанні фінансових ресурсів, які залишаються у господарських ланках економіки. Але якщо на підприємствах і в організаціях союзно-республіканського підпорядкування певний непрямий вплив зберігається, то підприємства і організації союзного підпорядкування взагалі випадають з-під цього впливу.

У масштабах нашої республіки це близько 22 мільярдів карбованців, що є у розпорядженні союзних міністерств і відомств. Це ще один канал вилучення фінансових ресурсів, створених у республіці.

Значну питому вагу мають ресурси, що передаються у союзний бюджет. У балансі наводиться сальдо взаємовідносин із Союзом. Дані таблиці свідчать про зниження питомої ваги ресурсів, що передаються в союзний бюджет. Так, якщо в 1970 році їх передавалося близько 22 відсотків загального обсягу, то в 1990 році лише близько 15 відсотків. Проте тут немає підстав для якихось висновків, оскільки у різні роки розмір вилучення може бути різним, хоча загалом за 1970 — 1990 роки маємо тенденцію до скорочення.

Питання взаємовідносин республіки з союзним бюджетом дуже актуальне і важливе. Його кількісне визначення — одне з найважливіших завдань, що вирішується при розробці зведеного фінансового балансу. Воно заслуговує спеціального розгляду. Тут треба виходити із таких позицій: діюча система статистики і обліку на рівні республіки не дає повної картини про фінансові ресурси, утворювані і використовувані на її території, оскільки не відбиває грошових нагромаджень промисловості оборонного комплексу. Це, за приблизними підрахунками, близько 10 мільярдів карбованців. Низькі оптові ціни на продукцію цілого ряду галузей промисловості і сільського господарства, що реалізується за межами республіки, призводить до вилучення на користь інших республік понад 7 мільярдів карбованців. Не враховується і податок з обороту по зовнішньоторговельних операціях, який надходить у союзний бюджет. У середньому за роки XII п'ятирічки він становить більш як 13 мільярдів карбованців щорічно. Крім того, через систему різних неподаткових зборів, що надходять у союзний бюджет, ще вилучається близько двох мільярдів карбованців. Загальна сума вилучення, таким чином, у 1990 році перевищила 52 мільярди карбованців.

Наведені розрахунки показують, що за умов оподаткування і фінансових взаємозв'язків, які склалися в 1990 році і впродовж усіх попередніх 20 років, **у республіці вилучався кожний третій карбованець створюваних фінансових ресурсів.** При такому становищі економіка і соціальна сфера республіки нормально розвиватися не зможуть. Надто обмежена їхня фінансова база.

Необгрунтованість і недоцільність такої всепоглинаючої централізації фінансових ресурсів очевидна, її виправдати і приховати стає дедалі важче. Тому при прийнятті нового податкового законодавства була зроблена спроба обмежити централізацію. Так, усі податки з населення стали зараховуватися у місцеві бюджети. Проте, практика податкового законодавства на союзному рівні показала, що центр завжди знайде способи зберегти свою фінансову могутність.

У прийнятому Законі про податки з підприємств, об'єднань і організацій центр свої фінансові позиції навіть зміцнив. Платниками податку на прибуток у союзний бюджет стали всі госпоргани (у розмірі 22 відсотків), незалежно від відомчого підпорядкування. За союзним бюджетом зберігся податок з обороту і частка інших платежів.

Усе це дало можливість центру мобілізувати у союзний бюджет 250,1 мільярда карбованців, де частка Української РСР становить 53,1 мільярда карбованців. З наведених нами розрахунків видно: фінансові взаємовідносини республіки з Союзом у 1991 році мають складну структуру. Сплати в союзний бюджет характеризуються такими показниками: податок на прибуток підприємств, об'єднань і організацій — 8,9 мільярда карбованців, податок з продажу — 8,2 мільярда карбованців, прибутки від зовнішньоекономічної діяльності — 19,1 мільярда карбованців, рентні платежі — 3,3 мільярда карбованців, збори і різні неподаткові доходи — 3,5 мільярда карбованців, надходження від переоцінки товарно-матеріальних цінностей — 1,9 мільярда карбованців, інші доходи — 9,2 мільярда карбованців.

До суми вилучених ресурсів слід додати кошти, які вилучаються за ціновим фактором — 7,4 мільярда карбованців, кошти, що є в розпорядженні союзних міністерств і відомств,— у сумі понад 26,1 мільярда карбованців, а також кошти соціального страхування, що надходять у союзний пенсійний фонд,— більш як 27,2 мільярда карбованців. Отже, загальна сума коштів, яка вилучається і є у розпорядженні союзних міністерств і відомств, становить 113,8 мільярда карбованців.

Правда, тут необхідно відзначити, що частина вказаних ресурсів повертається в республіку через союзний бюджет, іншими каналами перерозподілу. Так, на розвиток народного господарства з союзного бюджету буде витрачено на території республіки понад 2,3 мільярда карбованців, на соціально-культурні заходи — 3,9 мільярда карбованців, на фінансування фундаментальних наукових досліджень — 2,9 мільярда карбованців, на ліквідацію наслідків аварії на Чорнобильській АЕС — 4,1 мільярда карбованців, виплати з пенсійного фонду — 14,2 мільярда карбованців, інші витрати з союзного бюджету — 10,1 мільярда карбованців. Загалом, таким чином, буде повернуто в республіку 37,8 мільярда карбованців. Крім того, 11,3 мільярда карбованців буде витрачено на території республіки по лінії підприємств союзного підпорядкування. Загальна сума повернутих коштів становитиме 49,1 мільярда карбованців.

За винятком повернення сума вилучення у 1991 році становитиме 64,7 мільярда карбованців. Це розмір фінансових ресурсів, які республіка вносить на загальносоюзні потреби. Сюди потрібно додати також дефіцит союзного бюджету в сумі 3,8 мільярда карбованців, що відповідає частці республіки у витратах бюджету, то загальна сума вилучення коштів у республіці становить 68,5 мільярда карбованців.

Якщо зробити спробу обчислити необхідні внески республіки на загальносоюзні потреби, виходячи з їх питомої ваги в національному доході, то вони становитимуть на оборону — 18,3 мільярда карбованців, на управління — 2,1 мільярда карбованців, на фінансування витрат щодо надання кредитів іноземним державам, погашення одержаних кредитів та інші кредитні операції — 5,4 мільярда карбованців, разом — 25,8 мільярда карбованців. У цих умовах сума вилучення за мінусом зазначених внесків становитиме 42,7 мільярда карбованців.

Стає очевидним, що після всіх змін в оподаткуванні, а також заходів, здійснюваних урядом республіки щодо реалізації основних статей суверенітету, розмір вилучення фінансових ресурсів не тільки не зменшився, а навіть зріс.

ВИХІД — ЗАМКНУТІСТЬ

Нині важливо зрозуміти, що при збереженні існуючої системи перерозподілу фінансових ресурсів неможливо уникнути фінансової кризи і насамперед ліквідації дефіциту державного бюджету. Дефіцит бюджету — це завжди результат злочинної фінансової політики.

Дефіцит має завжди місце тільки в тих державах, де уряд не зв'язаний ніякими зобов'язаннями перед народом. Дефіцит завжди веде до інфляції. А інфляція — це також податок, тільки більш несправедливий і аморальний, він завжди б'є по найбідніших і незахищених. Тому фінансове законодавство повинно забороняти прийняття дефіцитних бюджетів

Практика 70-річної історії нашої країни показала, що затвердити бюджет без дефіциту вдавалося дуже рідко. Основна причина — відсутність будь-якого контролю за діяльністю союзних органів, недосконале бюджетне законодавство, панування політичних та ідеологічних стереотипів і догм.

Вихід із такого становища — суверенітет союзної республіки, насамперед економічний і фінансовий. Зовні все виглядає дуже просто. Проте не треба тішити себе ілюзіями, бо можна стати жертвою прямолінійного раціоналізму. Центральна влада не може і не захоче залишитися без фінансових важелів влади, в цьому її прагненні суверенітети союзних республік — серйозна перешкода. Передбачається тривалий і болісний шлях передачі фінансових прав зверху вниз. Надія на те, що можна побудувати нову фінансову систему — знизу вверх — позбавлена будь-яких підстав. Системі може протистояти тільки нова система, ретельно відлагоджена в протиборстві інтересів центру і республік. Вона має грунтуватися на республіканському законодавстві і бути ефективнішою і логічнішою.

Остап ВАСИЛИК,
доктор економічних наук.

Ще зовсім недавно про українців, розсіяних по світах, у вітчизняних засобах масової інформації згадувалося вряди-годи, часто побіжно, та й ця інформація нерідко виявлялася далекою від об'єктивності, мала так званий контрпропагандистський або етнографічний характер. На цю тему, щоправда, захищалися кандидатські й докторські дисертації, які лише зрідка вливалися в поодинокі малотиражні наукові монографії, які, природно, не могли задовольнити інтересу громадськості до життя українського Натомість не бракувало газетних та журнальних публікацій, брошур, книжок, зарубіжжя. монографій, які «розвінчували антинародну злочинну діяльність українських буржуазно-націоналістичних центрів», «злочини ОУН-УПА проти власного народу» тощо, написаних, звичайно ж, «на засадах марксистсько-ленінської методології» із класових позицій, як це розуміли автори й видавці. При цьому такі публікації не були вільні від підтасовки фактів, висмикування цитат, у той час, як з цитованими першоджерелами могли ознайомитися лише одиниці, допущені до закритих фондів.

Саме тому вихід книги з неупередженою, об'єктивною інформацією на ті часи було явищем неможливим.

І обнялися брат з братом

ПОНАД десять років тому, повернувшись з місячного перебування у Сполучених Штатах, мені довелося відмовитися від пропозиції одного поважного друкованого органу поділитися враженнями на його шпальтах, хоч вони так і просилися на папір. Якось не хотілося критикувати «буржуазний спосіб життя», побачивши його зблизька, і розчаровувати людей, теплою гостинністю яких я користувався.

Та от часи змінилися. З демократизацією суспільства, сприйняттям загальнолюдських цінностей, розширенням зв'язків з українським зарубіжжям, зростанням інтересу до нього широких кіл громадськості почали зміщуватися й акценти, переосмислюватися підходи й ставлення до процесів, що відбуваються в середовищі вихідців з України і насамперед їхніх нащадків (а вони становлять переважну більшість), їхнього життя.

Живі контакти, що раніше замовчувалися, стали набутком широкої гласності.

Можна сказати, що спочатку (а цей початок датується 1960 роком) культурними й іншими зв'язками з українським зарубіжжям займалося виключно Товариство «Україна». Причому ці зв'язки були нерегулярними, поодинокими й мали, так би мовити, камерний характер. До них залучалася обмежена кількість діячів культури, літератури, мистецтва. Панувала якась боязнь відкритого простору, підозрілість у якихось нечистих намірах. І це навіть при тому, що справу мали лише з поодинокими прогресивними зарубіжними українськими громадськими утвореннями. Решті ж було проголошено анафему, приліплено ярлик ворогів українського народу усім, хто думав чи чинив інакше, ніж було передбачено панівною офіційною доктриною.

Повільно, надто повільно й недовірливо почали зав'язуватися контакти з представниками наукових кіл, фахівцями,. бізнесменами українського походження. Недовіра була обопільною, а взаємини часто нещирими. Та збігав час, змінювалася кон'юнктура, з виникненням взаєморозуміння почала підтавати й недовіра.

Усе це були непрості й болючі процеси, яким заважали нормально розвиватися ідеологічна ортодоксальність, самовпевнена переконаність у власній правоті й нездатність сприймати погляди, які хоч чимось різнилися від прийнятих раз і назавжди.

А між тим зарубіжні українці у переважній більшості в усі періоди трагічної історії України вболівали душею за рідний край. Особливо яскраво це проявилося на крутозламах історичної долі її народу. В пору воєнного й повоєнного лихоліття вони подавали своєму народові посильну матеріальну й моральну допомогу. В їхніх серцях болем відгукнулася чорнобильська трагедія. Про це свідчать такі промовисті акції, як надсилання медикаментів, медичного устаткування, продуктів і одягу потерпілим у біді, III конгрес Світової Федерації українських лікарських товариств, проведений у Києві та Львові тощо.

З вдячністю згадуються всі ті зарубіжні друзі, які виступали в обороні репресованих українських правозахисників, «дисидентів», підтримували їх та їхні сім'ї в найтяжчі часи несправедливих переслідувань, принижень і сваволі. Це допомогло їм не зламатися, вижити попри все й знайти в наші дні гідне місце в культурному, громадсько-політичному житті республіки.

Контакти множаться, ширяться, урізноманітнюються, до них залучається дедалі більше представників різних верств громадськості.

І на цій хвилі відновлення історичної пам'яті, загальнонаціонального відродження на Україні, зростання великого інтересу широкої громадськості до п'ятимільйонної гілки українського народу за рубежем вихід довідника про українців у світах, приурочений до 100-річчя українських поселень у Канаді, видається якнайсвоєчаснішим. Тим більше, що на Україні видань такого жанру про українське зарубіжжя практично немає. Щоправда, останнім часом вийшла друком колективна монографія «Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків» (Київ. Дніпро, 1990).

Дещо інакше стояла справа за кордоном. Українські наукові, культурні й освітні центри, які, дбайливо збираючи найрізноманітніші відомості про життя українських поселень у світі, випустили низку книг довідкового характеру, а також праць з історії поселення українців у різних країнах. Серед них можна назвати хоча б такі, як «Ukrainian abroad», видану в 1971 році в Торонто, «Історія української еміграції в Америці», що вийшла в Нью-Йорку, багатотомна «Енциклопедія української діаспори» тощо.

Поза всяким сумнівом, до 100-річчя українських поселень у Канаді вийде друком ще ціла низка робіт, присвячених цій темі.

Не можна сказати, що ідея довідника була якимось одкровенням. Вона визрівала, хоч і підсвідомо, але давно, в міру тривалого збирання й опрацювання численних, але розпорошених і маловідомих на Україні, здебільшого зарубіжних матеріалів про життя українців у світі. Для частини авторів ця тема входила до кола їхніх наукових інтересів, решта ж виступала в ролі ентузіастів, для яких життя й справи далеких братів стали близькими й необхідними.

Проте вихід довідника, найпершою вимогою до якого автори ставили об'єктивність і безсторонність, неупередженість і відвертість, став реальною можливістю лише сьогодні, в умовах відкритості суспільства, національного відродження народу. Без додержання цих вимог автори вважали свій задум нездійсненним.

КОЛЕКТИВ авторів почав гуртуватися навколо свого керівника й ініціатора видання — Станіслава Лазебника, відомого журналіста й багатолітнього працівника на ниві культурних зв'язків з українцями за кордоном. Мені, як причетному до цієї роботи й видавцеві, ця ідея здалася вельми привабливою й корисною. Її з ентузіазмом підтримав і доктор історичних наук Леонід Лещенко, відомий своїми працями з історії української еміграції. Він і взяв на себе висвітлення еміграційних хвиль та соціально-економічних, політичних, національних мотивів, що їх викликали.

До співпраці зголосився й професор Чернівецького університету Юрій Макар, який вивчає питання життя українців у країнах колишньої соціалістичної співдружності.

Ці питання загалом дуже рідко ставали набутком гласності й залишалися надто мало вивченими через досить специфічне становище українців у цих країнах як автохтонного (тобто корінного) населення, де вони піддавалися дискримінації з боку режимів, а то й репресіям, як це, скажімо, сталося в повоєнній Польщі, де українців масово виселяли з прикордонних з Україною районів у рамках операції «Вісла».

Розділ «Українці в Канаді», де перебуває друга за чисельністю після США українська етнічна група, було запропоновано написати професорові, директору Канадського інституту українських студій при Альбертському університеті Богданові Кравченку, з чим він та його колеги по інституту блискуче впоралися.

Книга була написана досить швидко — протягом чотирьох місяців, — оскільки авторам майже не доводилося шукати матеріали — вони були накопичені заздалегідь. Щоправда, виявилися вони неоднорідними як за обсягом, так і за повнотою. Отже, в одних випадках матеріалу було обмаль (скажімо, по Бельгії чи Новій Зеландії) через малочисельність етнічної групи, відсутність чи млявість організованого життя, преси, українських осередків, живих зв'язків з Україною тощо, в інших — надлишок (Північна Америка), який не міг цілком увійти до книги, не порушивши вимог жанру.

Залишалося відібрати, систематизувати його, викласти в логічній послідовності, надати йому форми довідника й по можливості уніфікувати стиль, такий різний у кожного з авторів, а також скласти покажчики (імен, назв організацій, бібліографічних джерел).

Певен, що деякі читачі чимало здивуються, а то й позаздрять тому, наскільки багатогранним життям живуть їхні земляки в Північній і Південній Америках, Європі, Австралії.., як в умовах багатоетнічного оточення плекають вони українську мову, народні звичаї, культурні, мистецькі, побутові традиції, тобто зберігають свою національну ідентичність. А поза тим вони не замикаються у своєму середовищі, вносять вагомий вклад і в розвиток науки, мистецтва, літератури країн свого поселення. Прикладів цьому в книзі знайдеться чимало.

Ця інформація, напевне, змусить кожного з нас провести паралелі, замислитися над тим, а хто ж ми так[illegible]ким ми стали, як ставимо[illegible] до матірної мови, до духовних багатств свого народу. І відповіді на це будуть неоднозначними.

Загалом же автори прагнули дати якомога докладнішу інформацію про історію еміграції, соціальний склад, політичне й економічне становище осіб українського походження, їхнє громадське, культурне, церковне життя тощо.

ЖАНР довідника, природно, вимагає втиснути матеріал у досить жорсткі рамки. Проте було б помилкою думати, що він всуціль складається із статистичних даних і сухих фактів, хоч і цікавих самих по собі, та все ж куцих, скеле[illegible]них. Насправді ж у кн[illegible] чимало сторінок емоційно наснажених, сповнених гордістю за свій народ і його окремих видатних представників.

Це, зокрема, стосується маловідомих екзотичних відомостей про Анну Ярославну — королеву Франції, Єлизавету Ярославну — королеву Данії, княгиню Євпраксію, ув'язнену у Вероні, Настю Лісовську (Роксолану) — дружину турецького султана Сулеймана II, полковника несуельської армії Миха[illegible] Стибіцького, родом з Києва, козака Юрія Кульчицького — національного героя Австрії, мешкання в Німеччині генерального писаря Пилипа Орлика та його сина Григорія у Франції, Валеріана Федорчука, моряка й видавця у Швеції, та багатьох-багатьох інших видатних наших земляків, які, перебуваючи на чужині, справляли істотний вплив на культуру й політику країн їхнього проживання.

Читач ознайомиться з роботою розгалуженої мережі українських бібліотек, музеїв, наукових та освітніх центрів, жіночих, молодіжних, професійних, мистецьких, спортивних організацій. Він матиме змогу наочно ознайомитися з побутом і життям зарубіжних українців, оскільки довідник добре ілюстровано оригінальними фотографіями.

Довідник — лише перша спроба такого роду. Ще чимало тем чекають своїх дослідників. Взагалі непочатий край роботи у вивченні й висвітленні життя ще п'яти мільйонів наших земляків на території Радянського Союзу — в Казахстані, на Кубані, Далекому Сході, в інших регіонах країни.

Павло ОРЛЕНКО.

Юрій СЛИВКА

Олександр ЗАЙЦЕВ

ІСТОРІЯ КПЗУ: СПРОБА НОВОГО ОСМИСЛЕННЯ

У жовтні 1919 року для посилення впливу на розвиток комуністичного руху на західноукраїнських землях створено Оргбюро Компартії Східної Галичини і Буковини, а в квітні 1920 року на конференції у Києві обрано Галицький крайовий організаційний комітет КП(б)У (Галорком) на чолі з Феліксом Коном — відомим діячем польського і українського соціалістичного та комуністичного руху. З серпня 1920 року Політбюро ЦК КП(б)У створило на основі львівського нелегального ЦК і Галоркому єдиний партійний центр, до якого увійшли В. Затонський (член ЦК КП(б)У), К. Саврич, М. Левицький, А. Бараль, З. Родзен, Д. Мойса, М. Баран, К. Литвинович, Г. Краснокутський. Цим актом в основному завершився етап організаційного об'єднання КПСГ під єдиним централізованим керівництвом.

У цей час ішла радянсько-польська війна. Очистивши від польських військ і армії УНР Правобережну Україну, Червона Армія підійшла до кордонів Галичини. У липні 1920 року на засіданні Політбюро ЦК КП(б)У був затверджений Галицький революційний комітет (Галревком) на чолі з В. Затонським. Комітет мав стати Тимчасовим робітничо-селянським урядом Галичини. У зайнятих Червоною Армією галицьких повітах проголосили Галицьку Радянську Республіку, в якій почала діяти Комуністична партія Галичини під проводом В. Затонського. Подібно до створеного тоді ж Польського революційного комітету Галревком і Галицька Радянська Республіка покликані були забезпечити плацдарм для поширення революції на європейські країни. Але спроба принести революцію в Європу на багнетах Червоної Армії не вдалася: потерпівши поразку під Варшавою, радянські війська змушені були відступити з Польщі і Галичини. За Ризьким мирним договором 1921 року Східна Галичина і Волинь опинилися по польський бік кордону, а комуністи цих земель перейшли в підпілля. Відновив свою діяльність підпільний ЦК КПСГ. До його складу ввійшли: колишній лідер ІРСД Осип Крілик (Васильків), комісар легкого гарматного дивізіону ЧУГА Сидір Сеник (Сирель), Нестор Хомин, галичанин (він нещодавно повернувся з Туркестану, де був наркомом національних справ Туркестанської Радянської Республіки) і Леон Пастернак — виходець з єврейської соціал-демократії.

Отже, існували два центри формування КПСГ: один у підпіллі в Галичині, другий — на Радянській Україні. Для розуміння майбутніх ідейних баталій важливо підкреслити, що чимало творців КПСГ були учасниками національно-визвольних змагань у лавах січових стрільців, УГА, лівих українських соціал-демократів і есерів. Згодом це їм пригадають.

Третім центром організації комуністичного руху в Галичині стала Комуністична партія Польщі (КРПП). Її посланці з'явилися на західноукраїнських землях відразу після окупації їх польськими військами, утворюючи, переважно в містах, свої організації, встановлюючи контакти з галицькими комуністами.

Згідно з угодою між Центральними Комітетами КРПП і КП(б)У, Компартія Східної Галичини, яка досі підпорядковувалася ЦК КП(б)У і мала окреме представництво в Комінтерні, повинна була стати складовою частиною КРПП. Польські комуністи наполягали на включенні КПСГ до КРПП на правах звичайної обласної організації, позбавленої будь-якої автономії. Така позиція викликала опір більшості галицьких комуністів, і партія, яка нараховувала на той час не більше 500 членів, розкололася. Розкол почався в січні 1921 року, коли щойно утворений ЦК КПСГ розпався на прихильників з'єднання з КРПП — «капеерпівців» (Н. Хомин і Л. Пастернак) і захисників самостійності КПСГ — «розламівців» (О. Крілик і С. Сеник). Після цього протягом довгого часу в Галичині існували два комуністичні центри. «Капеерпівці» об'єдналися навколо Виконавчого Комітету КПСГ на чолі з польськими комуністами Чеславою Гросеровою і Казимиром Ціховським. «Розламівці», або «васильківці», гуртувалися навколо ЦК КПСГ під проводом О. Крилика (Васильківа) і С. Сеника (Сиреля). «Офіційна» КПСГ («капеерпівці») спиралася на міських робітників, переважно поляків і євреїв. «Опозиційна» КПСГ була пов'язана з українським селянством, у якому ще були сильні повстанські настрої, а також з радикальною українською інтелігенцією.

Відмінності у класовій і національній базі зумовили різну тактику двох фракцій КПСГ. «Капеерпівці» орієнтувалися на пролетарську революцію в Польщі у більш-менш віддаленій перспективі і висували гасло «Радянська Польща у тісному союзі з Радянською Росією і Радянською Україною». Усі вони — прихильники існування єдиної комуністичної партії на території польської держави. Характерними для «капеерпівців» були недооцінка національного та аграрного питань, фактичне ігнорування права націй на самовизначення. Керівництво КРПП вважало проблему кордонів та національної державності непринциповими з точки зору неминучості перемоги світової революції. Воно не тільки не надавало серйозної ваги боротьбі проти анексії Східної Галичини, але й загалом не підтримувало гасло возз'єднання українських земель в єдиній державі, стверджуючи, що після перемоги соціалістичної революції у Польщі ці питання будуть вирішені.

«Васильківці» розраховували на збройне повстання в Галичині, яке мало призвести до возз'єднання з УСРР. Тому гасло возз'єднання висувалося ними як головне. Вони пропонували зберегти КПСГ як самостійну секцію Комінтерну, пізніше наполягали на широкій автономії своєї партії.

Тоді ж у Галичині й на Волині діяли численні партизанські загони. Частина з них скеровувалася Українською військовою організацією (УВО), попередницею ОУН, частина — Закордонним відділом ЦК КП(б)У (Закордотом), деякі загони УВО згодом підпорядковувалися Закордоту. Пізніше УВО зайняла виразно антирадянську позицію, а на початку 20-х років навіть були спроби домовитися з урядом УСРР про спільну боротьбу проти Польщі. Проте партизанський рух не переріс у збройне повстання і незабаром був придушений. Як з'ясувалося, розрахунок на повстання в Галичині був не менш утопічним, ніж очікування пролетарської революції в Польщі. Тому частина комуністів покладала великі надії на допомогу Червоної Армії, хоч про це не говорили вголос.

О. Крілик (Васильків) і його прихильники дотримувалися концепції, що українська буржуазія тільки зароджується, а носіями націоналістичної ідеї і самостійництва була дрібна буржуазія міста і села. Цим вони обгрунтовували безперспективність спроб створити буржуазну українську державу. На думку Васильківа, вільна Україна може постати лише внаслідок соціальної революції і може бути тільки державою революційного пролетаріату і селянства. Це дозволило «капеерпівцям» звинувачувати «васильківців» у сповідуванні теорії «безбуржуазності української нації», яка ще й донині засуджується як вияв націоналізму. Однак неупереджені дослідження засвідчили, що в першій чверті XX століття українська буржуазія справді перебувала в зародковому стані, і це стало однією з причин провалу спроб створити самостійну державу. Адже для формування національної держави потрібна своя еліта — економічна, політична, культурна. Нею тоді могла стати лише буржуазія, якої в українців майже не було. Зрештою і «робітничо-селянська» держава, на яку сподівалися комуністи, теж виявилася державою еліти — «нового класу», «номенклатури», «бюрократії» — остаточної назви для неї ще не придумано.

Але повернемося до розколу КПСГ. Подолати розбіжності була покликана Святоюрська конференція, яка зібралася в жовтні 1921 року в Львові, в школі на території церкви св. Юра. (Більшість істориків вважає її I з'їздом КПСГ, але О. Карпенко спростовує цю точку зору). Провокатори видали місце проведення конференції, і всіх делегатів заарештували. Понад рік тривало слідство, ще кілька місяців проходив судовий процес, який теж дістав назву «святоюрського». Васильків, польський комуніст С. Круліковський та інші використали суд як трибуну для пропаганди комуністичних ідей і критики режиму. В результаті «святоюрський процес» став чудовою рекламою для КПСГ, яка вперше здобула широку популярність. Суд виправдав майже всіх звинувачених.

Однак арешт лідерів обох фракцій аж ніяк не сприяв подоланню розколу, який позначився і на тактиці КПСГ під час парламентських виборів 1922 року. КРПП вважала, що на території всієї Польщі, а отже і в Східній Галичині, комуністи повинні брати активну участь у сеймових виборах. Цілком іншої точки зору дотримувалась «опозиційна» КПСГ. При цьому вона виходила з таких обставин. Оскільки, згідно з міжнародними договорами, польський уряд не мав права проводити вибори на території Східної Галичини, яка не належала до складу Польщі, а також з уваги на те, що проти проведення виборів одностайно виступило все українське населення краю, уряди радянських республік і навіть країн Антанти, КПСГ заявила, що вона приєднується до бойкоту сеймових виборів. Аналогічну позицію зайняли основні українські партії (національно - демократична, радикальна і соціал-демократична), які на заклик еміграційного уряду ЗУНР Є. Петрушевича оголосили бойкот виборів. Це дало підстави «капеерпівцям», а згодом і багатьом радянським історикам, звинуватити КПСГ в тому, що вона опинилась в одному таборі з «українськими буржуазними націоналістами». На нашу думку, це можна поставити тільки в заслугу галицьким комуністам. Незважаючи на лівацтво і сектантство, властиві тодішньому комуністичному рухові, КПСГ своєю позицією щодо виборів довела, що вона є складовою частиною українського національного руху.

У ті роки керівництво РКП(б) і Комінтерну ще мирилося з націонал-комуністичними тенденціями, намагаючись використати їх у своїх інтересах. Але існування двох комуністичних центрів у Галичині суперечило прагненню Комінтерну до монополії в революційному русі. Тому в кінці 1922 року Виконком Комінтерну зажадав від галицьких комуністів негайного об'єднання і підпорядкування КРПП. На той час польська Компартія значною мірою змінила свою політику в національному питанні, а КПСГ відмовилася від повстанських ілюзій. Це дозволило остаточно подолати розкол до II з'їзду КРПП (вересень-жовтень 1923 р.). Того ж року партія поширила свою діяльність на Волинь, Полісся, Холмщину та Підляшшя і прийняла назву Комуністична партія Західної України. Вона стала складовою частиною КРПП з правами широкої автономії. Так закінчився тривалий період організаційного формування КПЗУ.

(Далі буде).

(Продовження. Початок див. у № 90 за 13 травня).

МАКАРЕВИЧ Данило Якович. Член КПЗУ, організатор комуністичного осередку в Омельному на Волині. Закатований поліцією.

КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ Іван Антонович. Член КПЗУ. Організував у Львові Західноукраїнське мистецьке об'єднання (ЗУМО). Письменник, драматург, мистецтвознавець, публіцист. У 1932 році виїхав на Радянську Україну. Був безпідставно звинувачений в організації терористичних актів і розстріляний.

ОЛЕКСЮК Михайло Павлович. За дорученням ЦК КПЗУ вів революційну роботу на Західній Україні. З 1930 року — секретар Холмського окружкому КПЗУ. На початку 30-х заарештований, кинутий у луцьку тюрму. Після амністії в 1936 році виїхав у республіканську Іспанію, де вступив у роту ім. Т. Шевченка. Поліг у нерівному бою.

САМСОНЮК (Гурта) Афанасія Семенівна. Член «Сельробу», член КПЗУ. 22 серпня 1936 року засуджена на шість років ув'язнення і десять років позбавлення громадянських прав. Після возз'єднання на партійній і профспілковій роботі.

Штрафний удар

«ГЕРОСТРАТ» ПО-ПОЛТАВСЬКИ...

Кільканадцять років тому Палац спорту «Спартак» був гордістю спортивної громадськості Полтави. Та, на жаль, нічого вічного нема. Невблаганний час перетворив красеня-лебедя у бридке каченя.

Зрештою, обшарпаній споруді полтавці подарували другу молодість. Чарівне оновлення сталося завдяки пришельцю — колишньому випускникові льотної академії В. Скрилю. Довелося б довго розповідати, якою дорогою ціною дісталася приємна метаморфоза. То був лише перший крок нового директора Палацу спорту «Спартак».

Чутливий до перебудовних перемін, Віктор Петрович став провідником нового. Про таку паличку-виручалочку міг лише мріяти голова Полтавської обласної ради ВДФСТ профспілок В. Ковтун, якому підпорядковані спартаківці. Тож він і благословив:

— З 1 лютого 1990 року перейти на другу модель госпрозрахунку.

Аби підлеглі не сумнівались, Валентин Федорович своєю візою «освятив» відповідну постанову президії облради. А ще подарував з нотаткою «до керівництва і дії» методичні рекомендації в нових умовах господарювання. Мовляв, шуруйте план і самотужки утримуйте споруду. І спартаківці моталися, як муха в окропі. Досить швидко кількість видів платних послуг збільшили в чотири рази. Зокрема, додали сімейні групи здоров'я, медичні послуги, сауну, масаж тощо.

Штат утрясли так, що нові посадові інструкції дозволили фахівцям поєднувати кілька посад. Звідси і результат — замість традиційних дотацій отримали значний прибуток. Через той фінансовий злет дехто втратив душевну рівновагу. Чи не найбільше заздрив сам рушій прогресу. Заздрощі так виїдали очі, що В. Ковтун «забув» про свій лист від 10.10. 1989 року, де просив облвиконком затвердити нові ставки орендної плати за користування спортивними спорудами. При цьому в додатку зауважив: існуючі місцеві погодинні ставки значно відхилилися од фактичної собівартості витрат — суми витрат на експлуатацію.

Однак згодом це застереження не завадило автору листа «пришити» В. Скрилю «кримінал» — самовільне підвищення цін. Чим це продиктовано — некомпетентністю чи бажанням будь-що очорнити везучого директора? Провина ж його в одному: має невичерпні запаси ініціативи і творчого підходу до справи. Чим і затьмарив злиденні успіхи шефа. Хто ж стерпить таке зухвальство?.. І він зустрів у штики рішення спартаківців перейти на оренду. Тож на проект орендного договору, отриманий під завісу осені 1990 року, розгніваний шеф відповів градом позапланових ревізій. Мета одна — викопати компромат і усунути оте недоречне більмо зі свого ясного ока профспілкового лідера.

— Захистіть від нашестя ревізорів! — кандидати в орендатори кинулися до вищої інстанції. Облпрофрада не забарилася — відгукнулась візитом нової комісії. Ані «жучка»!

— А може, в опонента копнемо? — осінила ідея «археологів».

— Ще цього не вистачало для повноти щастя! — так жахнувся В. Ковтун, що рушив з відкритим забралом. Спопелю «Спартак»! Щоб і духу його не було. А на оновленій базі засную комплексну ДЮСШ з одним директором. Він має бути універсалом — спортивним керівником і господарником.

І ось за помахом перста профспілкового боса слухняна президія облради народила постанову «Про передачу спортспоруд дитячо-юнацьким спортивним школам облради ВДФСТ профспілок». Нею, зокрема, передбачено:

— Працівники ДЮСШ в умовах переходу на ринкові відносини, маючи власну базу, зможуть надавати платні послуги населенню і, отримуючи від них прибуток, використовувати його на утримання ДЮСШ.

Та тільки-но спартаківці скористалися наданим правом перейти на оренду, шеф став у позу:

— Гвалт! Рвачі діток грабують!

Наче не він спровокував нову ситуацію. Воістину права рука не відає, що робить ліва. Рік тому В. Ковтун передав ДЮСШ з плавання спартаківцям. Але вийшла заминочка. Гроші, виділені обкомами профспілок на утримання школи, не зміг відірвати од серця — залишив у обласній раді. Чи ж після цього акту «милосердя» світить нарікати на появу платних путівок?

Ну, а ідея відкрити комплексну ДЮСШ — то спроба реанімації. Бо раніше В. Ковтун таку ж школу ліквідував. Навіщо? Аби здихатися попереднього директора-правдолюба. Але тоді вийшла осічка: нарсуд поновив невгодного на роботі.

Новий опальний директор теж не з лякливих.

— Годі оборонятися, — вирішив колишній льотчик. І перейшов у контратаку, завдавши подвійного удару: звернувся з вимогою до обласної прокуратури із позовом до Полтавського держарбітражу. Останній, незважаючи на шалений телефонний тиск згори, об'єктивно розглянув конфлікт і прийняв рішення щодо спонукання укласти договір про оренду. 28 лютого ц. р. арбітраж задовольнив вимоги позивача — як такі, що є правочинними і відповідають законодавчим документам.

— Виконання рішення держарбітражу є обов'язковим, однозначно висловилися прокуратура і облспорткомітет. Не клював носом у кріслі і замаскований противник оренди. Та шила в мішку не втаїш. Тому орендатори майже через місяць звернулися до прокуратури:

— Є підстави вважати, що ваші працівники навмисно затягують час, аби не відповісти до прийняття рішення Держарбітражем республіки. Зволікання призвело до того, що райвиконком Київського району Полтави загальмував виконання рішення арбітражу.

Отже, до конфлікту підключилася ще одна інстанція — республіканського рангу. І шеф попросив пощади. Але благав захистити не дітлахів (до речі, 138 дітей ДЮСШ в басейні Палацу спорту «Спартак» вчаться плавати безкоштовно), а його самого.

— Рятуйте від арбітражу! — заволав спортивно-профспілковий Зевс і кинувся за допомогою до народних депутатів УРСР від Полтавщини. Деякі з них, не дуже вникаючи в суть справи, підписали листа на підтримку В. Ковтуна до Держарбітражу республіки.

Скріплене підписами впливових прохачів, клопотання на місяць паралізувало волю київських арбітрів.

Зате В. Ковтуна суцільна зона мовчання спонукала до нових вибриків. Маючи кабінет під одним дахом зі спартаківцями, не дає їм проходу.

— Ей, той, — звертається до майстрів чистоти, яких роками не помічав, — буде вільний час — зайди до мене на 3-й поверх.

Але ніхто не поспішав іти на прийом. Бо жіночки знають: там на них чатує вимога звільнитися. Зрозумівши, що підлеглі директора-бунтаря не клюють на приманку, вдався до нової витівки. Усіх — від директора до вахтера — бомбардує письмовими грізними попередженнями. Мовляв, ваша посада скорочується. Ці «похоронки» підкидає спартаківцям додому у святкові дні.

Ігнорування не врятовує неслухів. І вже на робочому місці їх, мов божий бич, настигає грубий окрик:

— Вы уволены!..

— На якій підставі? — спробував втрутитися заступник директора Д. Білоус.

— Вы тоже уволены!!!

Час з'ясувати: що ж штовхає В. Ковтуна на «подвиги»? Досить чітка відповідь висвічена ось в цьому листі:

— «Профком Полтавського заводу газорозрядних ламп обговорив звернення колективу Палацу спорту «Спартак». Порушено актуальні питання. Необхідно рішуче скорочувати надумані структури. Вашу ініціативу — перейти на оренду — підтримуємо. Ми підемо на прямі взаємовигідні зв'язки...».

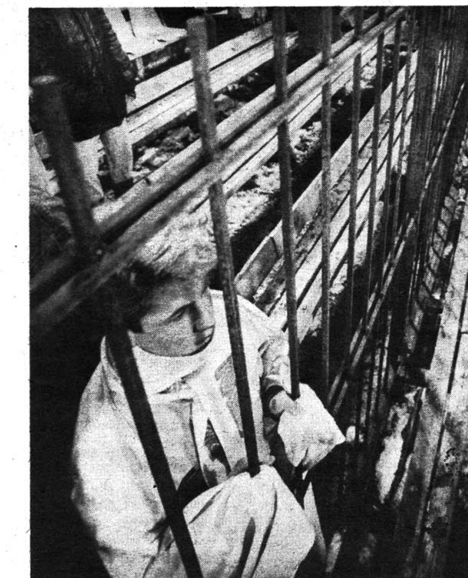
Подібних заяв маса.

Отже, «небожитель» відчув себе третім зайвим у нових ділових стосунках.

Оце і вся таємниця абсурдних дій збанкрутілого функціонера від профспілкового спорту. Він ладен головою пробити гіпсову перегородку, аби заплигнути у директорське крісло. При цьому мріє: «Швидше б сісти на все готове. Заміню лише вивіску...» Борюкаючись за виживання, він далекий від джентльменства.

...Як відомо, горезвісний Герострат спалив сьоме диво світу, аби прославитись. А наш герой ладен зруйнувати найкращу в Полтаві спортивну споруду, щоб здійснити м'яку посадку в омріяне крісло.

Володимир СЕМЕНО.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Коли цей матеріал готувався до друку, у приміщенні Державного арбітражу УРСР відбулося слухання цієї справи. Головував на тому зібранні перший заступник державного арбітра України Микола Крючковський, якому допомагали державні арбітри Тетяна Новикова та Віктор Овечкін.

Профспілки були представлені на всіх рівнях: республіканському та обласному. Їхні представники були непорушними, мов скеля. Вони поводилися, м'яко кажучи, розкуто: постійно перебивали опонентів, навіть головуючого. І гнули свою лінію, мовляв, ми — господарі, тому не зобов'язані віддавати Палац спорту «Спартак» в оренду. Ну, а якщо й віддавати, то лише тому, кому схочемо.

Отже, в наявності елементарне небажання слухати протилежну сторону. Спостерігалося прагнення зіграти на емоційній ноті, мовляв, у полтавській облраді ДФСТ профспілок піклуються лише про діточок.

Однак вагомих аргументів, які б підкріплювали ту недовіру, яку висловлюють колективові спартаківської споруди та, зокрема, її директору, ми так і не почули.

Але ясно одне, старі структури ще мають достатньо сил, тому прагнуть заглушити все нове ще в зародку. Застосовуються й знайомі методи: оперування «смаженими» характеристиками з колишніх місць роботи супротивників, заглядання у чужу кишеню. В наявності елементарна заздрість — зла і непримирима.

Республіканський арбітраж усе ж відмінив рішення своїх полтавських колег. А це значить, що колективові Палацу спорту «Спартак» в оренді відмовлено. Але позивачі не погодилися з таким вердиктом. Вони його опротестували.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Заступник головного редактора — Олександр Білик.
Чергові редактори — Микола Хрієнко, Світлана Писаренко.
Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.
Випусковий — Олексій Бондаренко.
Оформлення — Володимир Кисельов.
Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.
Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.
* * *
Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Індекс 60955.
Тираж 166.300.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.
Зам. 03150971